tigris DİYALOGLARI

ÇÖZÜM SÜRECİ

DİCLE TOPLUMSAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
TIGRIS COMMUNAL RESEARCH CENTER

Sivil Düşün sivil Toplum Örgütleri, aktivistler ve sivil ağlar için Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu tarafından yürütülen yenilikçi, esnek ve katılımcı bir Avrupa Birliği Programıdır.
Bu yayın Sivil Düşün AB Programı Sivil Toplum Desteği kapsamında Avrupa Birliği ile hazırlanmıştır.
Bu yayın içeriğinin sorumluluğu tamamıyla ; Dicle Toplumsal Araştırmalar Merkezine aittir ve hiçbir şekilde AB görüşlerini yansıtmaz..

tigris DİYALOGLARI

Yayın Sahibi | Dicle Toplumsal Araştırmalar Merkezi
Ses Kayıt Çözümleme | Cengiz AYTEMUR
Redaksiyon | Cihan AY

SUNUŞ

Kürt sorunu bu toprakların çözüme kavuşmamış en önemli sorunudur.

Büyük travmalar ,ölümler ve ekonomik yıkımlar yaratmış ve bugün yalnız Türkiye'nin değil, Ortadoğu'nun en önemli sorunu haline gelmiştir.

Çözüm konusunda atılan dönemsel adımlar eşitlikçi ,özgürlükçü ve hak temelli olmadığı için hiçbiri çözüme katkı sağlayamamıştır.

DİTAM olarak **"TİGRİS DİYALOGLARI"** kapsamında başlattığımız bu çalışmada, Kürt sorununun çözümünde önemli aktörleri, bölgedeki STK ve Kürt sorununun çözümü üzerine çalışan kişilerle bir araya getirerek kalıcı bir çözümün sağlanmasına katkı sunmaya çalışıyoruz.

Biliyoruz ki bu süreç uzun, zor ve meşakkatli bir süreçtir.

Bu sorunun oluşumuna ve derinleşmesine neden olan red ve inkar politikalarının yanı sıra, süreçte yaşanan dezenformasyonları ortadan kaldırmak ve çözüm iklimi yaratmak çok kolay değildir. Ama bu Süreç de olmazsa olmaz bir şekilde önümüzde durmaktadır.

Kürtlerin kendi topraklarında özgürce ve eşit olarak yaşaması bir talep değil, bir haktır.

Bu çerçevede tüm kesimlerin doğru bilgilenmesi ve bu sürece katkı koyması gerekir.

Kürt sorununun yarattığı travmalar hem Kürtleri hem de Türkleri derinden yaralamıştır.

Artık ne Türklerin dezenformasyona ne de Kürtlerin kandırılmaya tahammülü kalmamıştır.

Doğru ve kalıcı çözüm herkesin ortak talebi olmuştur

Bu çözümü hayata geçirmek için herkesin çaba sarf etme zorunluluğu vardır.

DİTAM olarak önceki yaptığımız çalışmalarda olduğu gibi **"TİGRİS DİYALOGLARI"** toplantılarıyla da kalıcı çözüm için çaba sarf etmeye devam ediyoruz

Bu çerçevede ilk diyalog toplantımızı BDP Genel Başkanı Selahattin Demirtaş ile yaptık .

5 saate yakın zamanını ayırarak bizleri bilgilendiren Sayın Selahattin Demirtaş başta olmak üzere , toplantımıza katılımcı ve dinleyici olarak katılan bütün gazeteci,akademisyen,sivil toplumcu ve siyasi aktörlere teşekkürlerimizi sunuyoruz.

"TİGRİS DİYALOGLARI" toplantılarımızın tamamına katkı sunan Sivil Düşün AB programına desteklerinden dolayı teşekkür ediyoruz.

Mehmet KAYA

DİTAM Yön. Kur. Bşk.

Mehmet KAYA: Sayın Genel Başkanım, Değerli akademisyen, gazeteci, sivil toplum aktivistleri ve misafirlerimiz davetimizi kırmayıp bu tatil gününde ülkenin en önemli ama en sorunlu konusunu konuşmak için gösterdiğiniz duyarlılığa teşekkür ediyorum. Barış ve Demokrasi Partisi Genel Başkanı Sayın Selahattin DEMİRTAŞ' a yoğun ve yorucu programları arasında bizi bilgilendirmek ve barış sürecini tartışmak için zaman ayırdığı için teşekkür ediyorum. Ayrıca gerek yazı ve görüşleri ile her zaman Kürt sorununun çözümüne katkı koyan ve davetimizi kabul ederek bu çalışmamızda bizlerle birlikte

olan gazeteci dostlarımız Sayın Deniz ZEYREK, Sayın Abdülkadir SELVİ, Sayın Hüseyin YAYMAN ve Sayın Mithat SANCAR' a ayrıca teşekkür ediyoruz.

DİTAM olarak temel hedefimiz; ülkenin siyasal, ekonomik ve sosyal sorunlarının doğru tespitini yapmak, bu tespitleri kamuoyuyla paylaşarak sorunun çözümüne katkı sağlayacak taraflara yardımcı olacak veriler sunmak ve ortamlar hazırlamaktır. Bu çerçevede ülkenin en önemli sorunu olan Kürt sorunun çözümüne yönelik başlatılan barış sürecinin geldiği nokta, yaşanan sorunları ve yapılması gerekenleri konunun iki önemli muhatabından dinleyip konuşacağız. Bugün Sayın Selahattin DEMİRTAŞ ile yapacağımız bu çalışmayı kısa bir zaman diliminde Adalet Bakanı Sayın Sadullah ERGİN ile yapmayı umut ediyoruz.

Değerli misafirler Kürt sorunu Osmanlı'dan miras alınarak, Cumhuriyetin kuruluşu ile birlikte ret, inkâr ve asimilasyonun en şiddetli yaşandığı bir süreçten geçerek bugüne geldi. Bugün bu sorunu yeni bir Ortadoğu'nun oluşturulduğu bir geleceğe taşıyoruz. Son 30 yılı büyük kıyım ve travmalarla geçirdiğimiz bu dönemlerin oluşmasının temel nedeni; bir toplumun taleplerini sorun olarak gören bir anlayışın cumhuriyet tarihi boyunca bu toprakları yönetme iradesini ortaya koymasından kaynaklanmaktadır. Kürtlerin ve Türklerin tarihinde bugün geldiğimiz döneme benzer müzakere dönemleri olmuştur. Her 3 dönemde de önemli kazanımlar elde edilmesine rağmen paylaşımlar hakça ve adaletli olmamasından dolayı Kürtlerin tarihi hak ve adalet arama kavgalarına ve isyanlarına sahne olmuştur. Bugün Sayın Tayyip ERDOĞAN'IN çözüm süreci ile Sayın Abdullah ÖCALAN'IN başlattığı barış süreci bu anlamda bizim başlatıp bizim sürdürmeye çalıştığımız bir süreçtir. Bu süreci demokratik müzakere yöntemleri ile hak, adalet ve özgürlük temeli üzerinden çözmek zorundayız.

Geçmiş tecrübeler bize göstermiştir ki bunların olmadığı bir çözümün bu topraklara barış ve huzur getirme şansı yoktur. Bu sorunu ya bugün biz çözeceğiz veya sonucunu başkalarının belirleyeceği bir erteleme yapacağız. Erteleme yapılırsa bunun vebali hepimizde olacak. Bunun için demokratik zeminde müzakere ve diyalog ortamının oluşmasına herkesin katkı koyma zorunluluğu vardır. Bu müzakere sürecini önemli ve kalıcı yapmak bizim elimizde olmasının yanı sıra; bu süreç önemli fırsatları ve önemli tehditleri içinde barındıran bir süreçtir. Önemli iç ve dış desteklere sahip olmakla beraber daha birçok önemli destek yaratabilecek potansiyelide içinde barındırmaktadır. Ama bu süreci fırsata çevirmek ne yalnız Kürtlerin nede yalnız Türklerin tek başına üstesinden gelebileceği bir süreç değildir. Ancak ve ancak birlikte olabildikleri takdirde bölgeye barışı getirebilecek bir süreçtir. Çatışma sonrası barış süreçleri çok uzun sürmekle beraber, içinde her zaman provokasyona açık alanlar yaratma potansiyeli taşırlar. Bu nedenle bu süreç içerisinde gerek barış dilinin kullanılmasında gerekse de demokratikleşme ile ilgili adımların atılmasında diyalog olmazsa olmaz önemli bir aktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Birbirinin talep ve adımlarını reddeden ve birbirini desteklemeyen talep ve atılan adımlar süreç içerisinde toplumlar arası çatışmanın altyapısını hazırlar. Toplumlar bu konuda taraftar haline getirilirler. Bir toplumun bir sembolüne veya bir değerine yapılan saldırı o toplum üzerinde tamiri imkânsız kırılmalar ve öfke oluşmasına neden olur.

Geçmiş politikalar göstermiştir ki Kürt sorunu güvenlik eksenli politikalarla çözülemediği gibi, Alınan her karar ve uygulama sorunu daha da büyütmüş ve daha büyük travmalar yaşanmasına neden olmuştur. Yeni süreçte geliştirilen yol haritaları ve stratejilerinde,kendi içinde güvenlik politikaları oluşturmak;daha büyük kırılmaları ve güvensizlikleri getireceği göz ardı edilmemelidir. Her dönemde çözüm diye atılan adımlar eğer toplumsal karşılık bulmazsa hayal kırıklığı yaratır. Toplum daha ileri adımlara hazır ve bekliyorken o adımları atmamanın yarattığı hayal kırıklığı ve toplumsal kırılmalar; zamanın ruhu ve psikolojik havaya göre ret ve inkâr döneminde yaşanan kırılmalardan daha büyük kırılma ve öfke yaratırlar. Bu manada toplumun talep ve psikolojisini iyi okumalı ve adımlar o çerçevede atılmalıdır. Bu tür süreçlerde bardağın boş tarafına bakanı önemsemek ve diyalog kurmak önemlidir ve yapmak gerekir.

Çözüm süreci aynı zamanda ortamdaki ayrımcılıkların, yoksunlukların ve dezavantajların ortadan kaldırılma surecidir. Ateşkes veya şiddetin durması tek başına barışı getiremez. Tek bir sonucu düzeltmeye çalışmak sorunun çözümünü geciktirdiği gibi yeni sorunların oluşmasına neden olur. Bu nedenle bu süreç; toplumun talepleri doğrultusunda oluşturulmalı Kürtler ne istiyor, Aleviler ne istiyor, Azınlıklar ne istiyor, Dindarlar ne istiyor, dikkate alınarak adım atmak gerekir. Barışı ve çözümü hakim kılacak çok kullanacak aracımız kalmadı. Bu anlamda bu süreci önemsemek değerini bilmek güç vermemiz gerekir. Bu manada toplantımıza katılarak destek verdiğiniz için teşekkür ediyor. Bu tartışmaların sürecin sağlıklı yürümesine katkı koymasını umut ediyorum.

Sedat YURTTAŞ: Değerli konuklar şimdi de misafirlere öncelikle Deniz ZEYREK, Abdülkadir SELVİ, Mithat SANCAR ve Sayın Hüseyin YAYMAN'ın oturacakları yere alalım. Ve Sayın Genel Başkanım buyrun.

Selahattin DEMİRTAŞ: Öncelikle çok teşekkür ediyorum, hepinize saygılarımı, sevgilerimi sunarak konuşmaya başlamak istiyorum. Şehir dışından gelen değerli konuklar, akademisyenler gazeteci arkadaşlar, hepinize şükranlarımı sunuyorum. Siyasi partilerin saygıdeğer temsilcileri, sivil toplum örgütlerinin değerli temsilcileri, Kürt sorunu konusunda uzun yıllardır belki de neredeyse yaşamının tamamını bu meseleye adamış böylesine bir toplulukta bu meseleyi tartışmak hem kolay, hem de tatlı sonucu olacak hem de hepimiz açısından ufuk açıcı olacaktır. Buna hiç şüphem yok. Dicle Toplumsal Araştırmalar Merkezine böylesine bir fırsatı bizlere sundukları için çok teşekkür etmek istiyorum. Zannediyorum daha evvel bir program serisi tartışma serisi şeklinde planlanmış bir çalışma umut ediyorum ki farklı görüşlerle burada, bu kürsüde kendini ifade edecek bizlerde bunlardan faydalanacağız. Değerli arkadaşlar Kürt sorunu konusunda belki de son 30 yıldır yaşanan çatışmalarda, çatışmaların savaş süreci içerisinde değişik zamanlarda 1993'ten beri başlıyor diyalog arayışları, ateşkesler, karşılıklı görüşmeler, açız-gizli-örtülü mekanizmalar, bütün bunlar aslında bu son çözüm süreciyle birlikte tamamen derinden tartışılır, bütün boyutuyla kamuoyunun vakıf olduğu konulardır. Bir diğer önemli şansımız şudur ki; tamamıyla tüm tartışmalar Kürt sorununun sorun olarak, karşılık olarak, talep olarak, tespitleri aşamasını geçmiş durumdadır. Yani Kürt sorunu nedir? Var mıdır? Yok mudur? Ki daha önce Kürt var mıdır yok mudur tartışması vardı. Biliyorsunuz çok şükür o zamanlarda geçti sonra Kürt varsa hakları var mıdır? Tartışması uzun süre kamuoyuyla yürütüldü. Hakları vardır kabulü noktasına da gelindikten noktasına geldikten sonra ne olmalıdır tartışması yürütüldü şimdi geldiğimiz nokta Kürt sorununun Kürt halkının, Kürdistan gerçeğinin, inkârının şu veya bu nedenle, şu veya bu gerekçeyle, uzun zorlu mücadeleler bedeller neticesinde aşıldı. Artık bu halkın yani yüz yıldır inkâr edilmek istenip yok edilmek istenen çeşitli yol ve yöntemlerle ortadan kaldırılmak istenen bu halkın oluşmuş olan siyasi iradesinin gerek Türkiye de gerek Kürdistan'ın diğer parçalarında oluşmuş olan siyasi iradesinin yeni Ortadoğu'da yeni dünyada nasıl yer alacağı hangi statüyle diğer devletlerle, ülkelerle, halklarla, toplumlarla, uluslararası camiayla, nasıl bir işin içerisinde nasıl bir hukukla var olacağını tartışılacağı döneme girdik. Ve Türkiye de geçen yıl ekim ayı diyelim ki bir yılı nerdeyse doldurdu ekim ayı itibarıyla başlayan İmralı süreci dediğimiz Sayın ÖCALAN ve Sayın Başbakanın insiyatif alarak başlattıkları diyalog sürecinin özü itibariyle konusu benimde az önce bahsettiğim meseledir. Yeni Ortadoğu da Ortadoğu yeniden şekillenirken Kürtler, Kürdistan gerçeği tarihsel olarak yerini nasıl alacak. Statüsü, hakkı, hukuku ne olacak, Türkiye ve diğer toplumlarla diğer devletlerle, ülkelerle ilişkisi ne olacak Makro düzeyde karşılığı budur Kürt sorununun. Ama bunun tabi ki mikro alt başlıkları vardır. Bizi yani Türkiye de yaşayan Kürtleri ilgilendiren çok sayıda temel demokrasi ve insan hakları konularıyla ilgili başlıklar vardır. Bunların hepsi tartışılmış bilinen, çokta yabancısı olmadığımız özellikle bu toplumun çok hâkim olduğu meseleler olduğu için uzun uzun anlatma ihtiyacı duymuyorum. Bu

nedenle yani meseleyi milattan önce alıp getirmek yerine ocaktan alıp getirmeyi daha doğru görüyorum ki herkes geri kalan kısmına bakmasın. Şimdi 3 Ocağından 4 Ocağından bu yana siyasiler dediğimiz İmralı Adasına gidiyorlar sayın ÖCALAN ile görüşmeler gerçekleştiriyorlar bizim dışımızda hükümet adına ve devletin yetkisiyle bizzat Başbakanın görevlendirdiği bir resmi heyetle gidip adada görüşmeler yapıyor. Hükümetin mesajlarını götürüyor, hükümete mesajlar getiriyor, tartışmalar orda yürüyor. Bütün bunlar hepsi kayıt altına alınıyor. Resmi tutanak demesek bile ama hem sesli kayıt yapıldığını biliyoruz, hem de bunlar yazılı tutanağa dökülüyor. Bizim de yaptığımız görüşmelerin tamamı yazılı tutanak olarak; hem kendi tarafımızdan tutanak altına alınıyor, hem de devlet yetkilileri bizim yaptığımız görüşmeleri de doğrudan tutanağa bağlıyorlar. Bütün bu tartışmalar gün gelir kamuoyuyla paylaşılırsa belki çok daha açık aleni bir şekilde tartışıldığı, nasıl tartışıldığını hep birlikte kamuoyu öğrenmiş olur. Çünkü son bir yıldır sürecin geldiği aşaması itibariyle elde edilen kazanım hepimiz açısından kazanım diye ifade edeceğimiz şey konuşmaya başlanmış olunmasıdır. Bu çok önemli bir konudur. Bakın 100 yıldır yani Osmanlının son döneminden başlarsak ve cumhuriyetin ilk yıllarını da dahil ederek hesaplarsak neredeyse 100 yıldır konuşulması ve muhataplarıyla bu işin tartışılması bir tabu haline dönüştürülmüş ve nerdeyse devletin bölünmez bütünlüğü milletin tekliği, varlığı, birliği bunun üzerine inşa edilmiş bir meselede sorunun muhataplarıyla konuşuluyor olması çok önemlidir. Bu önemli bir kazanımdır. Yani son bir yıl içerisinde geldiğimiz nokta itibariyle bu eşik aşılmıştır. Derler ya bir işi bitirmenin yarısı başlamış olmaktır. Ve biz hep bu şekilde meseleye yaklaştık. Ve doğru kişiyle, doğru zamanda, muhataplarıyla meselenin konuşuluyor olması herkes açısından büyük bir kazanımdır.Bir defa bu kazanımı siyaseten aklı olan vicdanı olan ahlakı olan herkesin kazanım olarak görmesi lazım çünkü bunun alternatifi savaştır. Konuşamıyor olmanın tartışamıyor olmanın, masada meseleyi müdahile edemiyor olmanın alternatifi çatışmadır, gerilimdir, savaştır. Biz bu masaya karşıyız biz konulmasına karşıyız biz diyaloga karşıyız diyenlerin savaş dışında bir alternatifi olması lazım. Çünkü hâlihazırda kullanılan yöntem budur.30 yıldır denenen yöntem budur; silahlı yöntemlerdir. Devlet silahlanmaya başvurmuş. Kürt hareketi PKK Öncülüğünde silahla da karşı koymaya çalışmış. Şimdi Türkiye'de biz çözüm arayışları, müzakere arayışları, diyalog arayışları derken de bütün bu sürece bu kadar güçlü bir şekilde sahip çıkarken, olağan normal olması gereken yöntemi son derece makul kabul edilebilir hale getirmiş ki bu kadar güçlü sahipleniyoruz. Deniyor ya efendim bu müzakereden bir şey çıkar mı? Bu diyalogdan bir şey çıkar mı? İşte AKP ye güvenilir mi? Öbür taraf diyor; PKK ye güvenilir mi? Başka biri: Apo'ya güvenilir mi? İşte öbürü KCK ye güvenilir mi? Biri BDP' ye güvenilir mi diye herkes kendi cephesinde güvensizlik sorularıyla atlamaya çalışıyor. Oysa az önce ifade ettiğim gibi masanın ortadan kalkması halindeki OSLO sürecinde gördük, masanın devrilmesinin nelere yol açacağını maliyetlerini hepimiz gördük. Denilebilir ki ya masa devrilse bile, hani müzakere

diyalog ortadan kalksa bile, savaş çatışma olmamalıdır. Bu bizim arzumuzdur. Bu eminim ki hepinizin arzusudur. Bu bizim emelimiz dileğimiz beklentimizdir. Ama siyaset hayata beklentiler umutlar üzerine yapılmaz. Ortadoğu da bir gerçek var Ortadoğu şuanda kaynayan kazandır ve gücü elinde bulunduran güçlü olan eğer aynı zamanda meşruiyetini ve haklılığını sağlayabiliyorsa mesafe kattedebiliyor. Bu nedenle diyalog masası devrilince sıkıntı olmaz, gerilim olmaz, işler bu şekilde işte hiçbir şey olmamış gibi devam edelim gibi düşünmekte yanıltıcı olur. Bu nedenle biz diyalog felsefesini ciddiye alıyoruz. Masanın devrilmemesi, diyalog olması için en güzel bütün gayreti gösteriyoruz. Bütün sorunlara sıkıntılara rağmen, biz Barış ve Demokrasi partisi olarak bu noktayı, yani bu pusulanın bize gösterdiği barış yolunu kaybetmemek için hava fırtınalı da olsa, deniz dalgalı da olsa, ortam gri, flu olsa da, bu pusulanın gösterdiği yoldan ayrılmamaya çalışıyoruz. Şimdi Newroz bildirisiyle Sayın ÖCALAN'ın yapmaya çalıştığı da budur. Çünkü Ortadoğu'da yeniden artık, sınırların değişebileceği, toplumsal ilişkilerin, statülerin, ulusal ve ulusal üst dengelerin değişebileceği bir zeminde bu meselenin Kürt sorununun Türkiye'de konuşulabiliyor olması, savaş ve silah yöntemleriyle çözümde ısrara doğru gidilmesi, beraberinde büyük bir felaket getirebilir. Bunu gördüğü için kendisi bir çağrı ile Newroz bildirisi ile sürece müdahale etme iradesini ve bu konudaki ısrarını ortaya koymuştur. Şimdi Newroz bildirisi; evet hep şöyle yazılıp çizilir ya Abdullah ÖCALAN'ın 21 Mart Newrozunda Diyarbakır'da yaptığı ilan. Oysa bu o ilan sadece Abdullah ÖCALAN' ın ilanı değil; o bir ortak mutabakat metnidir. Abdullah ÖCALAN Adalet Bakanlığının nezaretindeki bir cezaevinde kaleme aldığı; el yazısıyla kaleme aldığı bir mektubu yine Bakanlık aracılığıyla Diyarbakır da Newroz meydanına göndermiştir. Öyle gizli saklı yollardan gelmemiştir o mektup. Bir mutabakat neticesinde ortak bir aklı yansıtabilmenin maksimum mutabakatı olarak Newroz bildirisi ilan edilmiştir. Bu herhalde açık söylenmese de böyle olduğunun bilinmesi lazım. Dolayısıyla oradaki her cümlenin ve her sözcüğün mümkün olduğunca ortak mutabakatı yakalama adına kaleme alındığını da herkesin bilmesi lazım. Yani hem Kürt halkının bilmesi lazım, hem de Türk halkının, Türk toplumunun bilmesi lazım. Şimdi zaman zaman değişik çevrelerden o mutabakat metnine veya Newroz bildirisine eleştiriler yapılıyor; bunları takip ediyoruz, izliyoruz, anlamaya çalışıyoruz. Ama bütün bu eleştirileri yapanların bu ifade ettiğim çerçeveden bakarak değerlendirmeleri yapmalarında, biz fayda görüyoruz. Çünkü mutabakat dediğiniz şey; bir tarafın bütün düşünce ve yaklaşımını, karşı tarafa bir baskılama olarak kabul ettirmeye karşı zemin değildir, mutabakat zemini. Mümkün olduğunca tarafların uzlaşmaya çalışarak birbirinin değerlerine, anlayışlarına, saygı göstererek, ortaklaşa, birlikte bir zemin adı mutabakattır. Şimdi bu zemin üzerine başlamış bir süreç bir yıllık zamandadır benim en son katıldığım İmralı toplantısında ki benden sonra benim olmadığım yerlerde iki kere arkadaşlarımız gittiler görüşme yaptılar; ki son birkaç görüşmedir diyelim ki ciddi bir ilerleme hükümet ve devlet tarafında ciddi bir mesafe kattedilmediğini orada biz

müşahede ediyoruz. Gözlemliyoruz. En son katıldığım toplantıdan bu yana ifade edilen şudur: Gelinen nokta tarafların zarar ettiği ve kayba uğradığı bir nokta değildir. Bu Sayın ÖCALAN' ın kendi değerlendirmesidir. Her şeyden önce ölümleri durdurdu, gençlerin kanı akmıyor, bu çok önemli bir kazanımdır, onun cümlelerini ifade ediyorum. Şimdi bir yıl içerisinde biz birbirimizi tanımaya çalıştık diyor, güven oluşturmaya çalıştık, diyalog kurmaya çalıştık, birbirimizi anlamaya çalıştık, bu meseleyle ilgili ne düşünüyoruz; ben ne düşünüyorum, muhataplarım ne düşünüyor, bunları ölçmeye çalıştık ve birbirimizi tanıdık, bu bir yıl süre zarfında biz artık meseleyi müzakere edebilecek aşamaya geldik. Şimdi bu bir yıllı hiç kimse kayıp olarak değerlendirmesin elbette ki daha kazanımlı bir yıl olabilirdi, elbette ki daha sonuç alıcı bir yıl da olabilirdi daha ciddi alımlar daha ciddi hamleler atılabilirdi, daha hızlı hareket ettirilebilirdi. Gelinen noktadan daha iyi noktaya getirebilirdi ama gelinen noktayı herhalde hiç kimse zarar ve gerçektende tarafların kaybettiği bir nokta olarak değerlendiremez. Her şeyden önce insanlar ölmedi. Savaştan kaynaklı ölmedi diyelim. İkincisi müzakerenin zemini hazırlandı yani diyalog kuruldu. bir güven karşılıklı bir tanıma aşaması geçildi. Çünkü bu yapılmadan doğrudan işin esasını konuşacağı müzakere ettirilmesinin imkanı yok. Şimdi bir müddettir; yaklaşık 3-4 aydır ısrarla Barış ve Demokrasi partisi olarak şu noktada hükümeti uyarıyoruz, eleştiriyoruz ve talepte bulunuyoruz. Nedir o yaptığımız diyalog, başlattığınız süreç önemlidir. Hükümet olarak siyasi bir risk gösterdiniz doğru yaptınız. Hiç kimse hükümeti İmralı'da Abdullah ÖCALAN ile görüşme yaptı diye eleştiremez, vicdansızlık yapamaz. Çünkü Kürt sorunu şuan da PKK'dan ayrı ve Sayın Abdullah ÖCALAN'dan bağımsız ayrı bir sorun olarak ele alınamaz şüphesiz ki, şüphesiz ki Kürt Sorununun başka aktörleri, tarafları vardır, siyasi partileri vardır, sivil toplum örgütleri vardır. Ama PKK'yı Abdullah ÖCALAN'ı yok sayan, onlar yokmuş gibi davranan bir çözüm anlayışıyla süreci bugüne kadar defalarca denendi başarılı olunmadı. Şimdi gelinen nokta bu vesileyle akılcı doğru bir sürecin geliştiğine işaret ediyor. Biz bu nedenle hükümetin attığı bütün bu adımları destekledik doğru adımlardır, dedik. Çünkü bu olmadığı müddetçe hepimiz çok iyi biliyoruz ne yapılırsa yapılsın bu meselede mesafe kat etmek imkânsızdır. Bakın şimdi bu yapıldığı için herkes daha huzurlu. Şimdi Sayın Başbakan yaptığı mitinglerde, ulusa seslenişte, parlamento grup toplantısında, açılışlarda, vesaire sürecin kazancından, getirisinden sürecin olumlu yönlerinden söz ediyor. Hakkâri'den Edirne'ye kadar anaların ağlamadığından, teşekkür ettiğinden söz ediyor. Doğru haklıdır. Fakat bunu neye dayanarak söylüyor, Sayın ÖCALAN' la başlattığı diyalog sürecine dayanarak söylüyor, Buna güvenerek söylüyor, bunu bunun doğru olduğunu, bu sürecin doğru bir hamle, doğru bir adım olduğunu bilerek ifade ediyor. Ama bunu hiçbir konuşmasında bu kadar açık söylemiyor, bu muhatabımız açısından bir eksikliktir. Özellikle Diyarbakır ziyareti vesilesiyle tarihi bir ziyaret çözüm sürecine de katkı sunması amaçlı, bizzat Sayın Başbakan tarafından ifade edilmiş bir ziyarette, biz bu mesajın bu kadar açık bir şekilde verilmesini beklerdik. Şimdi İmralı

ile görüşme yapıldığını bilmiyor mu kimse? Kamuoyu bilmiyor mu? Ve şuanda kan durmuşsa Sayın Başbakanın gururla ve haklı olarak sevinçle anlattığı bu barış süreci, annelerin ağlamıyor olması; meselesinde PKK' nin, Abdullah ÖCALAN' ın, BDP' nin ve barış isteyen sivil toplum örgütlerinin, aydınların, akil insanların hiç mi payı yok. Yani bu, bu mesele iki kişi arasındaki gereksiz bir husumet veya efendim basit bir anlaşmazlıktan ortaya çıkan bir sorun değil ki. İşte az önce ifade etmeye çalıştığım tarihsel kökleri, kaynakları olan bir meseleyi konuşuyoruz ve bunun muhatapları var bu muhataplarınız bir taraftan görüştüğün diyalog kurduğun ve müzakere edeceğin muhatap olarak tanımlıyorsun. Öbür tarafta bu muhataplar yokmuş gibi politika üretmeye çözüm üretmeye gayret ediyorsun. İşte bu dengesizliğin giderilmesi gerekiyor. Şuanda süreci zorlayan temel yaklaşımlardan biri budur.

Sayın Başbakanın süreci sahipleniyor olması, gittiği her yerde sürece destek istiyor olması anlamlıdır şimdi doğrusu merak ediyoruz özellikle son birkaç haftadır sayın başbakanın süreci yeniden canlandırma, kapanmayla yüz yüze olan sürece, ruh kazandırma girişimleri bunun zeminini oluşturma gayreti üzerine ne inşa edecek. Şimdi herhalde

herkes bunu bekliyor; yapacağız diyor, edeceğiz diyor, gerçekleştireceğiz diyor, korkmanıza gerek yok diyor, Türkiye tamamının bir kısmına, Kürt halkına da hakkınız elinizden alınmıştır, gasp edilmiştir, iade edeceğiz diyor. Türk tarafına da sizden alıp onlara vermeyeceğiz, kaygılanmanıza gerek yok diyor. Bunları söylüyor ama neyi verecek, ne yapacak, hangi adımı atacak, kimse bilmiyor. İşte müzakere aşamasının çözmesi gereken temel mesele budur. Biz müzakerenin bir tarafı olarak, muhatabı olarak; Sayın Başbakanın basın yoluyla verdiği mesajlarla yetinerek süreci ve müzakereyi ilerletmenin doğru olduğunu düşünmüyoruz. Bu meselenin masada, aleni, olabildiğince şeffaf, kamuoyunun bilmesi gerektiği kadar bildiği bir mekanizmayla yürütülmesi gerekir. Evet, şimdiye kadar bir yıl boyunca taraflar birbirini tanıdı, diyalog kuruldu, evet biz hükümetle; hani birbirini tanımayan iki siyasi parti değildik, ama bu son bir yıl içerisinde kurulan resmi temaslar, hükümetle BDP arasındaki görüşmeler kayıp değil o da kazançtır. Şimdi bunlar artık evrensel uluslararası deneyimlerden de yola çıkarak bir mekanizmaya karşı durmak gerekir. Yani bu kadar konuşmayı, görüşmeyi, gidiş, geliş, mektup alışverişi, bu kadar çalışmayı niye yaptık, müzakere yapabilelim diye. Bu kadar zemin niye hazırlandı. Kamuoyu desteği niye alındı, akil insanlar niye çalıştı. Halk verilen desteğin yüzde 85- 90 civarında niye bizlere destek verdi, niye? Müzakere edelim diye. Şimdi müzakere yapamazsak, müzakereyi başlatamazsak, bunca emeğe, çalışmaya, çabaya, heba edilmiş yaklaşım kamuoyunda hâkim olmaya başlayacak, herkes verdiğimiz krediyi heba ettiniz diye haklı olarak bizleri siyasetçileri hükümet başta olmak üzere partileri suçlayacak. Bu nedenle biz 3 - 4 aydır müzakerelerin başlaması gerektiğinin altını çiziyoruz. Sayın ÖCALAN' da İmralı'da; hem bize bunu söylüyor. Hem hükümet, oradaki heyete yazılı ve sözlü olarak hükümete iletilmek üzere, bu konudaki yaklaşımlarını belirtiyor. Nedir o; Birincisi siz bir insanla bu köprü tarihsel bir sorunu konuşup o kişiden de beklenti içerisinde adım atmasını bekleyeceğiniz bir pozisyonda muhatap almışsanız, muhatabınıza saygılı yaklaşmanız lazım, hem bir üslupta saygılı yaklaşılmanız lazım, hem koşulları çalışma imkanları itibariyle müzakereyi yürütebileceği koşulları sağlamanız lazım. Çünkü artık şunu hükümet iyi biliyor, Sayın başbakan iyi biliyor, devlet iyi biliyor, milli güvenlik kurulu iyi biliyor, PKK üzerindeki; PKK' nin siyasi yapılanmaları, sivil yapılanmaları, Avrupa yapılanması, kamuoyu yapılanması, dünyanın her yerindeki mekanizmaları üzerindeki en etkili aktör Abdullah ÖCALAN' dır. Dolayısıyla Abdullah ÖCALAN'nın soruna mesafe kattetikçe sorunlara çözümü konusunda, yol açık olur, yol temiz olur. Bunu biliyorsanız, bunu anlamışsanız, bunu görmüşseniz; şimdi bunun gereğinin yapılması lazım, kendisini öcüleştirmek, kendisini tehlikeli bir siyasetçi, terörist başı, terör katili göstermek yerine; gerçek neyse muhatabınıza duyacağınız saygının bir gereği olarak üslubunuzdan başlayarak yaklaşımlarınızı değiştirmeniz gerekir. Sayın Başbakan bu süreçte bir Başbakan olarak, bir partinin genel başkanı olarak, bir siyasetçi olarak muhataptır, süreci yürüten - yöneten aktördür. Kendisinin sahip olduğu imkânlara bir bakalım saymaya gerek yok herhalde bir

Başbakan bilgilenme, istihbarat, danışmanlık hizmetleri, vesaire konusunda ne kadar imkâna sahip, bunu tartışmaya gerek yok herhalde biz fanilerden daha fazla imkânlara sahiptirler. E şimdi öbür tarafta, bir adada, ayda yılda bir görüşebildiği bir BDP heyeti, ayda yılda bir görüşebildiği, bir aile efradı ve devlet heyeti üzerinde, imkânlara sahip bir muhatapla bu müzakere nasıl yürüyecek. Koşulları bu haldeyken kendisi nasıl müzakere yürütecek. Kendisi de bunu söylüyor. Ben bu halimle, buradaki koşullarla bir halkın kaderiyle ilgili nasıl söz söyleyebilirim. Buna birincisi hakkım, yok yetkim yok, imkânım da yok diyor. Doğru da söylediği de çok mantıklıdır, siyaseten de, vicdanen de, ahlaken de uygun bir yaklaşımdır. Bu nedenle dış dünyayla mutlaka temasım olması lazım, aydınlarla, gazetecilerle, yazarlarla, akil insanlarla, sivil toplum örgütün temsilcileriyle görüşebilmem lazım. Gelip bana böyle mi yapsın insanlar, eleştiri varsa eleştirisi yapsın, bende fikirlerimi söyleyeyim, ben de tartışabileyim, örgütüme mesaj vermem isteniyor, o halde benim örgütümle temasım kurulsun, arkadaşlarımla temas kurayım. Bana deniyor ki;"dağdan indir" indireyim. Ben hazırım diyor. Fakat ben buradan yapacağım bir çağrıyla o insanlar dağdan iner mi, inmez. Temas kurmam lazım, ikna etmem lazım, onların ikna olması lazım, benim ikna olmam lazım. Şimdi bu süreçte bu imkânları bu olanakları bana yaratmıyorlarsa, beni boş bir havuzda bekletip, Abdullah ÖCALAN neden yüzmüyorsun diye eleştiriyorlarsa da haksızlık yapmasınlar, havuzu su doldursunlar nasıl yüzdüğümü görsünler diyor, ama boş bir havuzda Abdullah ÖCALAN' la kimse yüzme beklemesin. Şimdi bu konuda haksız mıdır? Her türlü önyargıyı veya yargıyı haklıyı veya haksız eleştiri bir tarafa. Haksız mıdır? Asla değildir. Her türlü vicdani yaklaşım bunu kabul eder, bir adada bu kadar tecrit içerisinde, dış dünyayla bağlantısı bu kadar sınırlıyken, müzakere yürütemezsiniz, ilerleyemezsiniz, diyalog kurabilirsin, konuşabilirsin, gidip sohbet edebilirsiniz, biz gidip sohbet edebiliriz, sizler gidip sohbet edebilirsiniz ama müzakere yürütemezsiniz. Çünkü müzakere dediğiniz şey diyalogdan, sohbetten, konuşmaktan başka bir şeydir. Taraflar işin esasını konuşur, mutabakata bağlarlar, pratik adımlarını atarlar ve siz bu meseleyi konuşurken başka masada üçüncü bir göz olur, tanık olur, size yardımcı olabilecek bir kolaylaştırıcı olur, bunlar olmadan yapacağınız iş müzakere değildir. Şimdi işte hükümetin bu meseleye cevap vermesi gerektiği bir dönemden geçiyoruz. Hükümet olumlu ya da olumsuz henüz bu meseleye cevap vermemiştir. Sinyaller olumlu yaklaşacağına dairdir. Sayın Başbakanın süreci yeniden canlandırma isteği şuanda zemin oluşturma çalışmaları olumlu yaklaşacağına dair işaretlerdir. Ama gerçekleşip gerçekleşmediğini ancak pratiğe geçtiğimizde görürüz. Çünkü şuanda Türkiye toplumu barış istiyor, kan durmuş, savaş durmuş bunun sürdürülebilir halde tutulmasını istiyor mu? İstiyor. O halde bizde her birimiz yani bu barıştan kalıcı barıştan ve özgürlüklerin gerçekleştirilmesinden sorumlu olan her muhatap ve aktör üzerimize düşen sorumluluğu korkmadan maliyeti ne olursa olsun yerine getirmek durumundayız. Getiremezsek bu adımlar atılamazsa dönüp dolaşıp başladığımız yere geliriz. Ne olur, ne olursa olsun ama yeniden

mesele konuşulacak aşamaya geldiğinde başlayacağımız nokta yine masada olur. Arada ne kaybederiz kestirmek zor çok şey kaybederiz bir tek insanımızı bile kaybetsek büyük bir kayıptır, onun vebalini hiç kimse ödeyemez, hiç kimse de altından çıkamaz. O nedenle bu masanın, bu müzakere sürecinin devrilmeden, bozulmadan, zorlansa da, tıkansa da, gerilimlerle, tansiyonlar zaman zaman yükselse de, diri tutmak dışında, canlı tutmak dışında, biz başka bir seçeneğe yaklaşmamalıyız. Hele hele, hele hele konuşmamın başında ifade ettiğim Ortadoğu da dengeler bu kadar hızlı, güçlü, köklü ve radikal bir değişime uğrarken önümüzdeki yüzyıllarda toplumların, devletlerin, sınırların, statülerin nasıl yaşayacağına dair kararların alındığı dönemlerden geçilirken; bizim artık bu meseleyi çok daha kararlı, konuşarak, masada çözebileceğimize dair inancımızın artması gerektiği günlerden geçiyoruz. Meselenin sosyolojik insani yönlerini belki konuşmamın ilerleyen bölümlerinde değineceğiz. Bunun, bu sorunun sadece teknik bir siyasi mesele veya soğuk bir politika meselesi olmadığını hepimiz biliyoruz. Bizi bu çözüme zorlayan şey daha çok insanı doğrular, insani yaklaşımlardır. Biz medeniyetin insanlığın doğduğu toprakların kadim halklarındanız kimimiz üç beş bin yıldır buradayız kimimiz bin yıldır kimimiz iki bin yıldır kimimiz beş yüz yıldır ama herkeste bu topraklarda yaşayan Fars'ıyla Ermeni'siyle Kürd'ü ile Arab'ı ile Türk'ü ile ve diğer halkların inançlarıyla kimlikleriyle mezhepleriyle. Biz artık bu toprakların sınırları bizim irademiz dışında çizilmiş olsa da bu toprakların ortak halklarıyız. Kim ki bu toprağa ayak basmış yaşıyorsa bu toprağın sahibidir. Ne daha az sahibidir, ne daha fazla sahibidir. Bu Kürdistan içinde geçerlidir, bu Anadolu içinde geçerlidir, Fars, Arap toprakları içinde geçerlidir. Şimdi bize dayatılan şey şudur, dışarıdan dayatılan anlayış yaklaşım şudur; Herkes bastığı toprağı kendi malı gibi görsün kendi ulusunu; ırkçılık, milliyetçilik, etnisite temelinde inşa etsin geri kalan kimliklere anlayışlara etnisitelere yaşam hakkı tanımasın. Bu şekilde kendi devletini ulusçuluğunu orada yaşasın, yüzyıldır bize dayatılan Ortadoğu'da budur. Sykes-Picot'tan beri dayatılan budur. Son 300 yıldır kapitalist modernitenin de bize dayattığı budur. Şimdi bu döngüyü kırabiliriz, işte Türkiye'de başlatılan süreç bunun için bir umuttur, bir umuttur. Deneyebiliriz. Nedir o denememiz gereken; birlikte yaşayabiliriz ille tek bir etnisitenin, tek bir kimliğin, tek bir inancın, tek bir dinin yada mezhebin hakim olduğu bir devlet, bir toplum kurmak zorunda değiliz. Bu bir yanılgıdır. 300 yıl önce ortaya atılmış yapay bir anlayıştır insanın doğasına ters, toplumun doğasına ters bir anlayıştır. Toplumun doğasında var olan, esas olan, öz olan birlikte yaşayabilmektir. Herkesin kendi özerklik hukukunu koruyabildiği, herkesin birbirinin özelliğine saygı duyduğu, kimlik özelliği, siyasi özelliği, inanç özelliği, yaşam tarzına dair özellikler, bunlara saygı duyulduğu bir toplumda biz yaşayabiliriz ve bunu başarabiliriz. Tarihimiz, medeniyetlerimiz aslında bunun örnekleriyle doludur. Evet, çok kanlı, çok savaşlı, çok acılı örneklerde tarihimizde vardır ama birlikte yaşayabileceğimize dair hem tarihimizde hem yakın zamanımızda hem günümüzde bunun örnekleri vardır. Bu, işin işte bize de dayatılan siyasi yönünün, kaba

politika yönünün dışında, insani yönüdür. Biz buna mecburuz hiçbirimizin gideceği ne başka toprak vardır, ne başka ülke vardır ne de hiçbirimizin yerinin buralarda koparma lüksü hakkı vardır. Birlikte yaşayacağız, ortak bir halde yaşamanın hukukunu oluşturmak zorundayız. Çünkü bizi birbirimize düşürten, bizi birbirimize kışkırtan, bizi birbirimize karşı provoke eden şey bu hukuksuzluktur. Kimliklerimiz inançlarımızın kendisi değil, İslamiyet'in doğasında savaş yoktur; Sünniliğin, Aleviliğin, Yezidiliğin, Hıristiyanlığın doğasında savaş yoktur. Karşısındakini katlet, yok et, kendini var et anlayışı yoktur. Sosyalizmde bu yoktur, Avrupa Birliği değerlerinde bu yoktur, yani hangi kitabın hangi sayfasını açarsanız açın orada birbirini tanıma hoşgörü birlikte yaşam vardır. Dolayısıyla madem doğamızda, toplumsal gerçekliğimizde, varoluşumuzda bunlar var, bize dayatılan bu yapay hukuku reddedeceğiz. Eşitsizlik hukukunu reddedeceğiz, işte bu müzakere süreci aynı zamanda bunun üzerine otururşa başarılı olur. Eşitlik, boş bir kardeşlik söylemi değildir eşitlik. Tam olarak eşit olmak, ne az, ne fazla, anadilde eğitim Türk'e varsa Kürde de istisnasız, istisnasız paralı, parasız, özel, yatılı, yatısız, istisnasız olmak zorunda. Kürt'ün kendini yönetme hakkı var, devlet kademelerinde devleti bir erk olarak kullanmak, devlet erklerinde hakim olma hakkı vardır. Kimse yok diyemez, devlet Türk devletidir. Efendim Kürt Cumhurbaşkanı olmuş, Kürt, Bakan olmuş, Başbakan olmuş, milletvekili olmuş, hâkim olmuş, olmuş, doğru ama devlet Türk devleti, Türk devletinin içerisinde Türk devlet anlayışına hizmet ettiği için oralarda olmuştur. Ben kürdüm diyen Bakanda olsa, şimdi rahmetli Şerafettin ELÇİ gibi gereği yapılmamıştır. O nedenle Türkün bu topraklarda devlet yönetme, bakın devlet olma değil, devlet yönetme, siyasi statü aracılığıyla kendini idare etme hakkı varsa, Kürdün de olacaktır. Eşitlik budur aynı zamanda bunun modelini tartışalım. Ayrılmak bir seçenektir, bağımsızlık bir seçenektir, bir halk olarak, bir ulus olarak, Kürt halkları kendi geleceğini tayin ederken bu şekilde, bu seçeneği kullanma hakkı vardır. Federasyon bir seçenektir. Kürt halkı kendi iradesini federasyondan yana kullanabilir, özerk yönetim modelleri bir seçenektir ya da eyalet modeli ya da güçlendirilmiş yerinden yönetim modeli ama halk bir vesileyle bir şekilde kendini yönetime katamazsa, bir statü elde edip o statü içerisinde varlığını sürdüremezse, orada da eşitlikten söz edemezsiniz. Kürt halkı bu hakkını nerden alıyor tartışmaya bile gerek yok. Meşruiyeti nedir tartışmaya bile gerek yok. Anavatanıdır. Bu topraklarda yaşıyor, burada da bizim Barış ve Demokrasi Partisi olarak Sayın ÖCALAN'ın PKK lideri olarak, Ortadoğu'nun çözüm önerisi. İşte birlikte yaşayabileceğimiz, bakın birlikte yaşayabileceğimiz, birbirimize düşman olmadan, kan dökmeden, eşitliği, özgürlüğü, sağlayabileceğimiz bir modeldir özerklik. Bu nedenle öneriyor. Çünkü ötesi evet Kürd'ün hakkıdır, ama hani Kürde ille de geleceğini tayin hakkını şu yönde kullanacak diye hiçbirimizin ipotek koyma hakkı yoktur. Hepimiz bu işin siyaseteni yapıyoruz. Halka projelerimizi sunuyoruz, onu yapmaya çalışıyoruz, şuanda Barış ve Demokrasi Partisinin Kürde siyasi özerklik öneri projesi; Kürtlerden güçlü bir destek var. Yeteri kadar destek var. Şimdi bu müzakere

sürecinin işte bütün bu başlıkları gözeterek, tartışarak, uzlaşma çerçevesinde, mutabakata vararak nasıl, hangi taktikle, hangi yöntemle hayata geçirileceğini de tartışılması gereken bir döneme giriyoruz. Tartışılır mı, tartışılmaz mı göreceğiz. Bizim beklentimiz isteğimiz ısrarımız bu yöndedir. Konuşmak tartışmak istiyoruz. Bakın biz iyi hatırlanır. Yani yakın geçmişi çok kaşıma olarak ifade etmiyorum ama biz parlamento da demokratik özerklik projemizi tanıttığımızda çözüm önerisi olarak bütün Türkiye'de, biz özerk yönetimler, parlamentolar, meclisler diyoruz. Meclislerin yetkisi artırılsın diyoruz. Projelerimizi net bir şekilde biz parlamentoda anlattık, kitap olarak bastık, bütün milletvekillerine dağıttık. Bir siyasi parti olarak Türkiye'de nasıl bir yönetim modeli istediğimizi anlatmaya çalıştık. O nedenle Sayın Başbakan başta olmak üzere bütün parti liderleri çıkıp kürsüden, parlamento kürsüsü de dâhil olmak üzere şunu söylediler. Biz Türkiye'nin efendim topraklarında kimseye ameliyat yaptırmayız, Şimdi anlattığımız proje bir ameliyat projesi değil, tıpkı kendilerinin önerdiği Başkanlık sistemi gibi idari modelde değişiklik öneren bir projedir. Şimdi geldiğimiz noktada hükümetin devletin yaklaşımı artık biz ameliyat ettiririz, ettirmeyiz anlayışından çıkmalıdır. Kürde şu denilemez artık 2013 yılı itibariyle Güney Kürdistan'da bir federal devlet ve resmi hükümeti Türkiye tarafından bu kadar aleni bir şekilde tanınıp meşrulaştırılmışken Suriye Kürdistanı'nda - Rojava da de factoda olsa geçicide olsa bir yönetimle birlikte artık bir statüye doğru gidilirken, Türkiye'deki Kürtlere müzakereyi sürdürürken veya müzakere yapılırken tekçi etnisiteye dayalı merkezi ulus devletle yetinin demesin kimse. Bize başka bir şey söylesinler ama bunu demesinler. Eyalet desinler, yerinden yönetim desinler, güçlendirilmiş Belediye desinler, federasyon desinler, başka bir şey desinler ama bunu artık 2013 yılı itibariyle kimse Türk'e de Kürt'e de demokrasi yönetimi olarak yutturmaya çalışmasın. Bu herkese haksızlık olur, Türkiye artık bu kalıba sığmıyor. Yani bu nüfusla bu büyük coğrafyayla, bu çok kültürlü çok etnisiteli çok inançlı yapıyla, 1950 model düzeltelim 1924 model bir anayasayla, yönetim anlayışıyla Türkiye yönetilmesin. Bunun değişmesi lazım. Kürdü tanıdıysan bu devlet modelini tanımıyor olman lazım. Çünkü bu devlet modeli Kürdü tanıyan bir devlet modeli değil. Ben Kürdü tanıyorum, Kürt benim kardeşim, biz inkârı bitirdik diyorsan bu devlet modelini tanımıyorum demen lazım arkasındaki cümle olarak. Ama Kürdü tanıyorum, Kürt benim kardeşim, Kürdistan da vardır deyip arkasından bu devlet modeliyle ben bu devleti yönetirim diyorsan söylediğin her şey lafta kalır. Çünkü bu devlet modeli, bu yönetim anlayışı, resmi ideolojiyle takip edilmiş bu ulus devletçi anlayış, Kürdü ve diğer bütün farklılıkları inkârı üzerine kurulmuştur. Yok etme üzerine kurulmuş, teklik üzerine kurulmuştur. O nedenle diyorum ki bu müzakere sürecine başlatabilirsek bütün bu meseleleri açık yüreklilikle tartışacağız ve ben ortak bir çözüm bulacağımıza inanıyorum ve bu Türkün lehinedir, Kürdün lehinedir, Ermeni'nin, Alevinin, Arap'ın Çerkez'in, Fars'ın lehinedir. Kürdistan artık inkâr edilemez bir gerçek olarak Ortadoğu da yeniden kendi küllerinden doğuyor. Herkesin artık önüne şapkasını koyup İran Ulus Devleti'nin de,

Türk Ulus Devleti'nin de, Arap Devletlerinin de şapkasını önüne koyup; biz bu Kürt ve Kürdistan gerçeğiyle nasıl ilişki kuracağız, bunun yeniden hesap edilmesi lazım. 100 yıl önceki teori çökmüştür, ilişki yapısı çökmüştür, artık yeni bir kardeşlik hukukuna, eşitlik hukukuna ihtiyaç vardır. Türkiye'de ki süreç buna hizmet etsin istiyoruz, arzuluyoruz. Birkaç başlık daha var, belki arkadaşlarımız konuştuktan sonra konuyu biraz daha derinlemesine açmakta zamanımız olursa sorularınızla katkılarınızla birlikte. ben tekrar teşekkür ediyorum değerli arkadaşlara onlardan tabi ki bizlerde faydalanacağız. Yakından takip ettiğimiz bu meselelerde belki bizden daha fazla bilgi sahibi proje sahibi değerli arkadaşlar onları dinleyip tartışmamızı sürdürecez. Teşekkürler.

Sedat YURTTAŞ: Çok teşekkür ediyorum. Sayın Genel Başkan, çok değerli açıklamaları için gerçekten son derece önemli, dönem açısından çok önemli sonuçları alacak açıklamalar değerlendirmeler yapıldı. Şimdi de konularında her biri uzman olan; hem gazeteci hem de siyasi arenada çalışmaları yürüten gazeteci arkadaşlarımıza söz vereceğim. ilk sözü Sayın Hüseyin YAYMAN a vereceğiz. Hem konuya ilişkin değerlendirmeler hem de varsa bir iki tane soru sormak üzere Sayın Genel Başkana sorularda olabilir, süreyi on dakika gibi bir sınırlanma ile yapalım ki dinamik olsun. Teşekkür ederim söz sizin.

Hüseyin YAYMAN: Değerli hanımefendiler, beyefendiler, hepiniz hoş geldiniz. Öncelikle Dicle Toplumsal Araştırmalar Merkezini bu değerli çalıştayı için teşekkürlerimi iletmek isterim gerçekten DİTAM'da Türkiye'de kanaat önderlerinin toplumun beklediği çalışmayı yapmak anlamında son derece faydalı olacak tarihe not düşecek önemli bir toplantı. Ben biraz süreci hızla yani on dakika içerisinde toplamaya çalışıp sürece dair bir analiz çerçevesi sunmaya çalışacağım aslında Mehmet Bey'de Mehmet Kaya'da sunumda ifade etti bu mesele İmparatorluktan kalan bir mesele Sayın Demirtaş da ifade etti bu mesele de tarihsel bir background var bu tarihsel background'unun verdiği günümüzdeki çözüm sürecini konuşmak gerekiyor ben bu meseleyi çok önemli buluyorum. Çünkü hakikatten biz bu meselede sürekli sorunu konuştuk sürekli tespitlerde bulunduk şimdi artık biraz daha günümüze bakma geleceği inşa etme stratejisinin daha önemli olduğunu

düşünenlerdenim bunu söylerken Kürt meselesinde yüzyıllık bir sorunda iki farklı siyaseti iki temel yaklaşımın olduğunu ifade etmek gerekiyor. Birincisi 1925'le başlayan şark ıslahat planıyla vücut bulan ve bu meselenin çözümünün tırnak içinde ifade ediyorum güvenlikçi paradigmayla güvenlikçi bir siyaset yaklaşımıyla çözmek isteyen bir tarz siyaset var. Bunun adına birinci tarz siyaset ya da güvenlikçi tarzcı siyaseti diyebiliriz ikincisi ise yine 1930'lardan itibaren başını Celal BAYAR'ın çektiği ve bu meseleyi daha diyalogla müzakereyle demokratik yollarla çözmek isteyen bir yaklaşımın olduğunu görüyoruz aslında yüzyıllık meselenin background da bu var hangi yönetim ya da hangi stratejiyi iyi uygulayacağız hangi strateji hakim olacak güvenlikçi paradigmamı yoksa demokratik çözüm ya da politik çözüm. Şimdi aslında bizim tartıştığımız konu bu mesele. Çok şükür ki Türkiye artık bu meselenin demokratik yollarla çözümü noktasına geldi neden geldi bu birazdan söyleyeceğim belki konuşabiliriz. Ben sürece dair kanaatlerimi belirtmeden önce bir temel tespitimi ifade etmek istiyorum. Çözüm süreci başladığında benim bir tezim vardı. Çözüm sürecinin İmralı çözüm sürecinin Abdullah ÖCALAN için bir liderlik testidir. Abdullah ÖCALAN acaba BDP'yle PKK'yle sözünün geçirecek mi? Dinletecek mi? Geldiğimiz nokta bir yıl boyunca bunu çok net olarak söylüyorum hem Demokratik Toplum Partisinin kapatılması hem açlık grevleri ve daha sonraki özellikle 21 Mart manifestosuyla beraber Abdullah ÖCALAN'ın kitle üzerinde özgül ağırlığına bir kez daha şahit olduk. BDP ve PKK içerisinde bunun bir sadakat desteği olduğu gibi bir sav vardı ve geldiğimiz noktada bunun da önemli ölçüde başarıldığını gördük. Üçüncüsü ise hükümetin ayağını ifade eden bir tespitti. O da hükümet için bu süreç bir anlamda samimiyet ve güven testine dönüşecekti geldiğimiz bir yılın sonunda çok şükür bazı pratik sorunlar olmakla beraber bu üçlü saç ayağının ben başarıyla yürüdüğünü görüyorum. Şimdi bu meselede doğru bilinen bazı yanlışlar var. Nedir o işte ilk defa acaba ÖCALAN'la görüşülüyor bir pazarlık mı yapılıyor hükümet seçimleri garanti altına mı almak istiyor yine acaba bir PKK'yı Kürt siyasetini tasfiye amacı mı var. Yoksa Başbakan Erdoğan Kürtlerle, Kürt siyasetiyle bir başkanlık pazarlığı mı var seçimlere çatışmasızlıkla girmek gibi bir kirli örtük pazarlık mı var? Şeklinde bir takım değerlendirmeler var bu değerlendirmelerin zinhar anlamsız ve yanlış olduğunu ifade etmek gerekir. Çünkü Türkiye ilk defa Kürt siyasetiyle bir müzakere yapmıyor aslında ilk zamanlardan itibaren devletin kurumlarının örgütle ve Kürt siyasetiyle ilişkisinin olduğunu biliyoruz. Fakat resmi düzeyde ilk temasın 1993 Cumhurbaşkanlığı düzeyinde yapıldığını biliyoruz ben birkaç tarihi hatırlatmada bulunmak istiyorum. Önce 1993'te Cumhurbaşkanı Turgut ÖZAL'ın doğrudan başlattığı bir diplomasi var. Daha sonra ÖZAL ın vefatıyla son bulduğu 1995'te Hikmet ÇETİN'in 1996'da Refah -Yol hükümeti zamanında Necmettin ERBAKAN'ın, 1999'da dönemin Genel Kurmay Başkanı Hüseyin KIVRIKOĞLU'unun bizzat Atilla UĞUR ve Ahmet GÜNEŞ vasıtasıyla yürütülen bir müzakere süreci yine 1999'da Çevik BİR'in başlattığı bir süreç var. 2005'te Emre TANER'in bizzat yürüttüğü MİT Müsteşarlığının

yürüttüğü süreç var. 2009'da demokratik açılım süreci var. 2011'de Oslo süreci ve 2013'te Çözüm süreci diye İmralı çözüm süreci diye ifade edeceğimiz bir tarihsel background var. Bu tarihsel backgroundu görmeden bugün çözüm sürecini değerlendirmek çok doğru değil ben gelinen ister müzakere tarihi bağlamında ister yüz yılın sorunu tarihi bağlamında çözümün önünde üç tane temel olduğunu düşünüyorum. Üç tane temel kavramsallaştırmadan bulunuyorum.

1-Bugüne kadar çözümün olmamasının önündeki en büyük engel muhataplık sorununun çözülememesiydi. 1993 yılında rahmetli Mehmet Ali BİRAND'ın Abdullah ÖCALAN ile Şam'da yaptığı bir mülakat var. O mülakatta Abdullah ÖCALAN diyor ki; ben kendi tabanıma hâkimim ama devlette bir muhataplık sorunu var. O dönemde Genelkurmay Başkanının farklı bir çözümünün olması MİT Müsteşarlığının farklı bir çözümünün olması yani devletin çok parçalı olması 1993 sürecinin verdiği sonuca ulaşmasına engel oluyordu. Geldiğimiz noktada artık ben Tayyip ERDOĞAN'ın devlette bir tekliği sağlandığını düşünüyorum bu anlamda muhataplık sorununun bir tarafı çözüldü.

2-Güven sorunu bu karşılıklı güven sorunu halini Kürt siyaseti hükümetin samimi olmadığını hükümetin kalıcı barışı istemekten çok bir anlamda PKK'ya silah bıraktırıp yeniden Kürtleri kandırmak gibi bir güvensizlik içindeydi. Hükümet tarafında ise devlet tarafında ise hangi adımlar atılırsa atılsın örgütün silah bırakmayacağı şeklinde bir güven sorunu vardı. Ben bu sorununda aşıldığını düşünüyorum. Önemli ölçüde her ne kadar bu konuda daha başka adımlar atılması gerekiyorsa ben Selahattin Bey bunları ikinci turda uzun uzun bahsedecek.

3- Takvim sorunu: Ben geldiğimiz noktada yani 1993'ten 2013 yılına geldiğimizde bu muhataplık ve güven sorunlarının önemli ölçüde aşıldığını ama bu takvim sorununun hala devam ettiğini düşünüyorum. Geldiğimiz noktada hükümetin Kürt meselesini çözüm takvimi ile Kürt siyasetinin BDP ve PKK'nın çözüm takvimi arasında bir takım nüans farklarının olduğunu görüyorum. Bunları ifade ettikten sonra İmralı çözüm sürecine geldiğimizde İmralı çözüm sürecinde aslında bir anlamda deneme yanılma yöntemiyle de olsa doğru bir noktaya gelindiğini ve sürece pozitif yaklaşıldığını ifade etmek isterim. Aslında hükümetin 2002 yılından bu yana bu konuda ciddi bir mesaisinin en azından politik iradesinin ve kararlılığının olduğunu gördük. Çünkü Kürt meselesinin son tahlilde Kürt meselesinin çözümü bir politik irade ve kararlılık gerektiriyor. Ve bu konuda en azından hükümetin Sayın Başbakanın söylemlerine baktığımızda bir politik irade olduğunu görüyoruz. Ama bu noktaya doğrusu bir anlamda deneme-yanılma yöntemiyle gelindiğini de ifade etmek isterim. Örneğin hükümet 2005 ile başlayan süreçte bir anlamda Kürtsüz Kürt çözümü diyebileceğimiz demokratik reformları yapıp ama Kürt siyasetini muhatap almadan ve Kürt siyasetlerinin bileşenlerini muhatap almadan bir çözüm stratejisi belirledi. Bunun doğru olmayacağı ve yürümeyeceği anlaşıldı. Daha sonra

demokratik açılım süreciyle beraber yani 2009 ile beraber demokratik toplum partisini yani legal Kürtleri muhatap alıp PKK'yı ve Öcalan'ı dışarıda bırakan bir çözüm stratejisi benimsendi. Bununda yürümeyeceği anlaşıldı. Daha sonra OSLO süreci ile beraber bu defa demokratik toplum partisinin yanına ya da BDP'nin yanına PKK eklenerek bir müzakere süreci yürütüldü. Bunun da işlemediği anlaşıldı ve sonunda işte Abdullah Öcalan'ı muhatap alarak bir çözüm stratejisi başlatıldı ve ben bu anlamda sürece dahil hem devlet tarafından hem BDP, PKK ve bileşenlerinde çok ciddi bir müzakere pratiğinin, müzakere tecrübesinin eksikliklerine rağmen ben sürecin olumlu işlediğini düşünenlerdenim. Çünkü en önemlisi birincisi muhataplık sorununun çözülmesi, ikincisi artık toplumun müzakere denklemlerine dahil olması ve toplumun çözümü istemesi, bu bence çok önemli. Mithat hoca da işte Akil insanlar heyetindeydi toplumun farklı bileşenleri görüşüp orduya da güvenlik bürokrasisi savaşarak ya da mücadele ederek bir netice alamayacağını yani öldürerek daha açık ifade etmem gerekirse bu sorunun çözülemeyeceğini anladı. PKK ise şiddetle bir yere varmak yerine müzakere yöntemi ile bu meselenin çözümünde politik çözüme ön açmanın daha doğru bir yöntem olduğuna geldi. Bu zaten bu meseleyi tartışanlar tarafından sıkça ifade ifade edilen bir pat durumu yani taraflar artık gerçekten bu mevcut olduğu parantezden çıkıp yeni bir belki strateji, yeni bir siyaset belirleme noktasına geldiler.Çünkü bence bu süreçteki en önemli kazanımlardan bir tanesi toplumdaki farklı bileşenlerin, muhafazakârların, dindarların, cemaatlerin, sermaye kesiminin ve çözümden yana olması, bu noktada her ne kadar herkesin çözümden farklı bir beklentisinin, herkesin çözümünün farklı olduğu tespitini yapmakla beraber bu anlamda ben bunun önemli bir kazanım olduğunu düşünüyorum ve en önemlisi biraz önce söylediğimi tekrar ifade edeyim bu meselenin çözümü politik irade ve kararlılık meselesidir. Geldiğimiz noktada her ne kadar BDP ile AKP arasında zaman zaman bir takım sert ifadeler olmakla beraber Sayın Demirtaş'ın ifade ettiği gibi artık taraflar birbirlerini tanıyorlar ve bir diyalog zemininin olması bence çözüm için çok önemli bir vasat oluşturuyor ve çözüm konusunda umutlanmamızın önünde önemli bir bence kazanım sağlıyor. Tabii ki de sorunlar yok mu? Bu sürecin belki de en problemli tarafının ya da sürecin zayıf yanını Rojava meselesi oluşturuyor. Suriye meselesi bunu ben ikinci turda konuşacağız. Yine tarafların müzakere pratiğinin zayıf olması, güveni besleyecek adımların eksik olması, toplumsal algının doğru yönetilememesi ve bu noktada beklenti çıtasının yüksek olması, yüzyıllık bir sorundan bahsediyorsak bu sorunun çözümünü yüz günde beklemek bence çok doğru değil. Ayrıca MHP'nin ve CHP'nin sürece eklemlenmemiş olması bu konudaki eksikliklerden bir kaçı olduğunu ifade edeyim. Ben hani bu süre sınırlamasına uyarak, biraz da geçtim galiba çok teşekkür ederim Sedat Bey. İkinci turda daha galiba uzun uzun müzakereler yapacağız.

Sedat YURTTAŞ : Zamanı değerli kullandığınız için de size çok teşekkür ediyorum. Gerçekten çok önemli tespitler yaptınız.Şimdi de Sayın Zeyrek Radikal gazetemizinde verdiği deneyimlerini konulara katarak değerlendirmelerde bulunacaktır.

Deniz ZEYREK : Tamam öncelikle DİTAM'a çok teşekkür ediyorum.Gerçekten çok verimli bir toplantı, yönetim olarakta çok, ben ilk defa karşılaştım. Herhalde verimliliği açısından diğer konferans türü ve yöntemlerden daha anlamlı olmuş gibi. Vakti fazla hor kullanmayayım hemen başlayayım. Yani ben size Kürt meselesini anlatma yetkisini kendimde görmüyorum, onun için meseleden çok çözüm süreci şu anda ne durumdadır. Ben nasıl görüyorum onu anlatmak istiyorum. Başta da şunu söyleyerek başlamak istiyorum. Ben yaklaşık 1991-92 den beri bu meselenin bir şekilde takipçisiyim ve PKK'nın 1993 ten beri silahsız çözümünün savunucusu olduğunu kanaatindeyim. Yani örgüt 1993'ten beri silahları bırakma ve siyasal çözüm bulma arayışında ancak bu son çözüm sürecine kadar değişik nedenlerle de olsa karşısında güçlü bir irade bulamadığı için başarısız olduğu kanaatindeyim. Bugün itibariyle yani eğer bir çatışmasızlıktan bahsediyorsak bunun tamamını ben Öcalan'ın ortaya koyduğu iradeye ve bunun Kandil tarafından sahiplenilmesine bağlıyorum. Benim açımdan çözüm tam demokrasidir dolayısıyla Diyarbakır'daki bir vatandaşın, yurttaşın yaşadığı demokratik açıdan kabul edilemez sorunlarla Ankara'daki bir vatandaşın karşılaştığı sorunlar arasında çok fark göremiyorum. Onun için bu tıpkı 21 Mart'ta ortaya konulduğu gibi bu sorunun Türkiye'nin her karış toprağında insanların özgür ve yurttaşlık temeline dayalı bir demokrasi içinde yaşamalarından geçtiğini düşünüyorum. Şimdi bu perspektiften bakıyorum çözüm sürecine ve karşıma şöyle bir tablo çıkıyor Biz ne istiyoruz? Hedefimiz nedir bu çözüm sürecinde insanların on yıllardır gasp edilen hatta işte Osmanlıya kadar gitti mevzu. gasp edilen haklarının kendilerine iade edilmesinden mi bahsediyoruz yoksa silahlı bir grubun kalıcı bir şekilde silahsızlandırılması sürecinden mi bahsediyoruz. Şimdi bu ikisi arasında bir tercih yapmamız gerekiyor ve yaptığımız tercihte bu çözüm sürecinin başarısını doğrudan etkileyecektir. Eğer hakların iadesinden bahsediyorsak kalıcı çözüme ulaşabiliriz. Ama PKK'yı silahsızlandırmak gibi bir kısa vadede hedefimiz varsa yarına o haklar ihlal edildiğinde PKK gider yerine başka bir hak arayan örgüt gelir diye düşünüyorum ben. Şimdi benim gözlemim çözüm sürecinin gidişatı biraz sanki esas olarak PKK'nın silahsızlandırılması yönünde bir omurgaya dayanıyor. Ve isim babası Abdülkadir SELVİ bir merdiven stratejisinden söz ediyor ve ben bu stratejiyi çok da sağlıklı bulmuyorum. Çünkü bu stratejide bir basamağa geçmeden öteki basamağa ayağınızı basamıyorsunuz ve bir şeyi başka bir şeyin şartı haline dönüşüyor. Şimdi bir yıldır çatışmasızlık dönemi var. PKK'nın Türkiye topraklarından çekilmesi yönünde bir şart koşulmuştu şimdi birden bire böyle bir, şu tür konuşmalar yapılmaya başladı. PKK tam çekilmediği biz de demokratik adımlarımızı yavaşlattık. Şimdi eğer hakların tesliminden bahsediyorsak böyle bir lüksümüz olmamalı yani Kürtçe hani eğitim mevzusu söz konusuysa bunu PKK' dan da bağımsız olarak, başka koşullardan da bağımsız olarak bu topraklarında analarından Kürt olarak doğan çocukların bu haklarından yararlanıp yararlanamayacakları perspektiften değerlendirmemiz gerekiyor. Ne yazık ki benim bu çözüm sürecindeki merdiven stratejisindeki gördüğüm yanlışlık bu

tür şeylerin yani insanların temel hak ve özgürlüklerinin birer lütuf ya da taviz gibi algılanmasına yol açacak bir yöntemle başlamış olması bu sayede de işte Batı da bir Türk sorunu yaratacağız gibi endişeler dile getirilmeye başlandı. Oysa Batı'nın bir çocuğun ilk annesinden öğrendiği dili, okulda öğrenmesini taviz olarak bakması gibi bir hakkı yoktur diye düşünüyorum ama bu bakış bu perspektif maalesef böyle bir temel hak ve özgürlüğü bir şeyin şartı koşulu haline getirdi ve buradan açıkçası biraz eksik olduğu kanaatindeyim. Şimdi ne dedik kan dursun her şeyi konuşuruz şimdi bir senedir kan durdu bu memlekette kan akmıyor işte Edirne den Hakkari'ye hiç bir yere ölüm haberi gelmiyor vs. ama biz bütün bunları konuşabildik mi bu bir yıl boyunca bence konuşamadık. Daha Roboski de yaşanan olayda bize gösterdi yani. Bırakın bu temel hak ve özgürlükleri 35 tane insan, çoğu da çocuk jetlerle bombalanmış bütün, ben afişini gördüğümde gerçekten yüreğim parçalandı. Bir annenin dev gibi delikanlı oğlunun cenazesinden bulduğu parçaları sadece küçük bir poşete sığdırabildiğini anlattığı bir hikayeyle karşı karşıyayız. Ve biz daha bunun hesabını soramadık, bunun sorumlularıyla yüzleşemedik. Şimdi bir tarafta bunlar devam ederken öbür tarafta Kürtlerin temel hak ve özgürlüklerine kavuşacağı demokratik eşit yurttaşlık temeline dayalı bir yaşam biçimini nasıl izah edeceğiz kendimize, bunun temel alt yapısını nasıl kuracağız ben doğrusu çok fazla bu işi yürüten ekibin bu soruları sormalarını, yanıtlarını da çok içselleştirmediklerini düşünüyorum. Şimdi başka bir mesele de şu; hani reform paketi açıklandı. Gerçekten o bir yıllık çatışmasızlık döneminden sonra ben iddialı bir paket bekliyordum ve bu paketin başlangıçta 72 madde olduğunu biz bir şekilde paketi hazırlayanlardan öğrenmiştik. Ama 18 maddelik bir şey açıklandı ve Kürt sorununun çözümüne dair gerçekten birkaç tane şeyle karşı karşıya kaldık. Evet ben andımızın kaldırılmasını çok önemli buluyorum ama andımızı yaratan vatandaşlık tanımının bulunduğu anayasaya konulmamış olması andımızı kaldırmayı bir yara bandı bir yaraya yara bandı yapıştırarak kanamayı durdurmak gibi bir yöntem gibi görülüyor. Bunun dışında işte zaten köy isimlerinin değiştirilmesinin önü açılıyor. Şimdi ben meclis toplantısında bir hemşerimle karşılaştım, nerelisin dedim bir isim söyledi. Ben daha önce hiç duymamıştım, Kürtçe ismini söyledi ha falan işte. Yani zaten bizim zihnimizde, aklımızda, kalbimizde o yerleşim yerleri zaten o isimlerle kalmıştır. Yani fiilen bizim kafalarımızda vs. kimse bir köye Kürtçe bir isim verdirememiştir. Dolayısıyla bunun çözüm sürecinde atılmış çok önemli bir adım gibi yansıtmak bu biraz safdillilik gibi geliyor bana ve yönteme dair de çok ciddi bir eleştirim var benim. Diyalog ve müzakereden bahsediyoruz ama başından beri tarafların yenme ve yenilme üzerine kurulmuş bir yaklaşımları var. Yani iki tarafta o masadan karlı kalkmak için yani hiç bir zaman ben şunu görmedim ikimizde karlı kalkalım hani meşhur bir oyun teorisi vardır kazan kazan yani masadan iki tarafta kazanarak kalksın diye bir yaklaşım vardır. Ben bunu görmedim dolayısıyla süreç boyunca geçen bir yıl boyunca iki tarafta kendi elini güçlendirecek kozlara başvurdu. Zaman zaman işte PKK işte Kandilin bile haberi olmayan bir takım adımlar atıyor. İşte

Gençlik Örgütlenmesi birtakım eylemler yaptı. Diğer taraftan Türk Silahlı Kuvvetleri ya da Emniyet istihbaratı başka adımlar attı ve bu karşılıklı olarak güveni zedeleyen sonuçlar yarattı. Ve Diyalog ya da müzakerenin ötesinde bir yenişme atmosferine neden oldu. Bu da bence süreçte sürecin bu şekilde yavaşlamasına ve aksamasına neden olan unsurlardan bir tanesi. Yani ne KCK ne Devlet yani bu müzakereler bittiğinde Türkiye Cumhuriyeti devleti de kazanacak, bu ülkede yaşayan Kürtlerde kazanacak diye bir bakış açısını bizim önümüze koyamadılar benim Ankara'dan izlenimlerim bu yönde. Şimdi biraz önce Sayın Genel Başkan da ifade kullandı yani diyalogun alternatifi çatışmadır yaklaşımı farklı anlaşıldı. yani ben Sayın Genel Başkanın kastettiği şeyi çok anlıyorum ve destekliyorum. Bu Ülkede diyalog olmazsa siyaset, fikirler çatışmazsa silahlar yaklaşımın tezahürü olduğunu düşünüyorum ama bu müzakere sürecinde bu başka yorumlandı istediğimizi vermezseniz saldırırız, karakol basarız vs. gibi yorumlandı. Ya da TSK operasyon yapar şu adımı atmazsanız şunu vermeyiz ya da şu hakkınızı teslim etmeyiz vesaire. Bu da bence karşılıklı olarak güven sürecinin beklenen takvim içinde ilerlemesinin önüne geçti. Çok fazla uzatmayacağım ikinci tur için şey yapacağım ama işin bir de diplomasi boyutu vardır bu benim asıl uzmanlık alanım. Türkiye'nin dış politika açısından da bu meseleye bakmak lazım şu anda yaşadığımız bölgeyi ben açıkçası o Japonya'nın da bulunduğu deprem bölgesine de benzetiyorum ve şu anda hiç kesintisiz bir şekilde sallanıyoruz. Bu Arap baharı vesaire gibi şeyler bizimde olduğumuz bölgeyi müthiş sarsıyor. Şimdi bu sarsıntılar bittiğinde 4 ayrı yerde yaşayan Kürtlerin durumu gerçekten bugün itibariyle Türkiye de başlayan ve devam eden çözüm sürecinin geldiği noktayla şekillenecek yani eğer biz çözüm sürecini başarıyla sonuçlandırabilirsek dört ülkede yaşayan Kürtlerin bu sarsıntılardan en az hasarla çıkması mümkün olacak. Ancak şöyle bir gözlemim var Türkiye Cumhuriyeti Devletinin dış politika açısından bu meseleye bakış açısı da sanki işte o Kürtleri bir arada tutacak sarsıntıdan tek vücut halinde çıkaracak bir yöntemden öte ayrıştırıp işte fazlalıklar düşsün, kopsun vs. gibi bir bakış açısı ben açıkçası Barzani'nin yaptığı ziyareti de bu açıdan değerlendiriyorum. İşte özellikle Rojava'daki grup ile PKK arasındaki yakınlığı ve giderek artan gücün kendisine yönelik bir alternatif olduğunu hissederek Ankara ya yakınlaştığına inanıyorum. Ve bununda yani ben burada Diyarbakır'ın kendisine gösterdiği ev sahipliğini Diyarbakır'ın verdiği mücadelenin getirdiği bir zaferi olan saygısı olarak görüyorum. Aslında Barzani'nin buradaki. burada sergilediği görüntü gerçekten Kürtlerin birlikte olma amaçlarını, hedeflerini de zedeleyen bir görünümdü. Kürtlerin birlikteliğinden çok ayrışmasına neden olabilecek bir görüntüydü bu da benim gözlemim Ankara tarafından teşvik edilen bir manzara. Bir dönem işte El Kaide de Rojava da PYD ile çalışıyordu şimdi PYD'nin rakibi El Kaide uluslararası toplumun hedefine oturunca PYD'nin rakibi Barzani olmaya başladı. Dört ay önce bir araya gelen işte değişik planlar uygulayan Barzani PYD ile, PYD'yi bir sorun olarak lanse etmeye başladı. Bir sorun olarak yansıtmaya ve bu yönde ciddi bir propaganda yapmaya başladı. Amerika'ya da bu

propagandayı yapıyor, Ankara'ya da bu propagandayı yapıyor. Ben bunun Türkiye de sürmekte olan çözüm sürecine de zarar verdiği düşüncesindeyim ve gerçektende buradaki hedefe ulaşma çabasının dört ayrı ülkedeki Kürtlerden bağımsız olmadığı kanaatindeyim. Yani o oradaki insanların kendi kaderlerini tayin etmek için ortaya koyacağı irade buradaki Kürtlerin hani demokratik bir Türkiye içinde eşit yurttaşlar olarak yaşadığı bir Türkiye'yle ile doğrudan bağlantılı olacak ve belki de hani sınırların hiç bir anlamı kalmayacak sadece harita üzerinde göreceğiz ama gönüllerde, ilişkilerde vs. böyle bir sıkıntı yaşanmayacak. Dinlediğiniz için teşekkür ediyorum ben ikinci turda sorular ve cevaplar olursa yeniden görüşürüz.

Sedat YURTTAŞ: Çok teşekkür ederiz şimdi de yazıları ile gerçekten konuya çok hakim olduğu ve çok önemli analizleri çok erkenden yaptığı Sayın Abdülkadir Selvi de söz buyurun Sayın Selvi.

Abdulkadir SELVİ : Sayın Başkan çok teşekkür ediyorum.Sayın Genel Başkana ve DİTAM a ayrıca teşekkür ediyorum,katılanlara Kürt sorununu benden çok daha iyi bildiklerini o mücadelenin bir parçası olduğuna inandığım arzularımı saygılarımı sunuyorum. Türkiye'nin geçtiği noktayı paylaşmak açısından eğer Sedat Bey izin verirse doğrudan şahsım ile ilgili bir anekdotu da burada paylaşmak istiyorum. 1990'lı yıllarda parlamento muhabiriydim BDP'lilerin parlamentodan alınıp emniyetin beyaz aracına bindirilip Ulucanlar Cezaevine götürüldüğü günlerde parlamento üstlerinde birlikteydik. Sedat Bey götürülen ilk partide yer almamıştı ikinci bölümde yer almıştı. Hiç unutmuyorum. Mecliste halkla ilişkiler binasındaki odasında giriş kattaki odasında o zaman çalıştığım televizyon kanalı için bir soru cevap yaptık. Ama polisler kapıda almak için kendisini bekliyordu artık son gündü bırakmıyordular. Oradan çıkacak ve emniyetin aracılığıyla cezaevine gidecekti. O zaman eğer hatırlarsa kendisine şu anda gazetecilik bitti benim insani görevim başlıyor ailenize, eşinize, çocuğunuza ileteceğiniz bir şey var mı diye sormuştum ve gözlerimiz dolmuştu ikimizin de. Türkiye tabi o günlerden geldi, o günleri sanki Türkiye hiç yaşamamış gibi bir yıl öncesine kadar da yine dokunulmazlıkların kaldırılmasını tartıştık. Ben Kürt sorununun bu açıdan keskin bıçak gibi iki taraflı işlediğine de tanık oldum meslek hayatımda. OHAL dönemlerinde Nevroz kutlamalarında buraya geldim bir çok gelişmeyi takip etmeye çalıştım. Bir güvenlikçi politikalara teslim olan Türkiye, Kürt Sorunu üzerinden vesayet sisteminin güçlendiği demokrasinin nefes alamaz duruma getirildiği bir döneme yine Kürt Sorunu üzerinden giriyor ama şimdi görüyorum ki bu tercih Türkiye'yi bir çıkmaz sokağa götürdü. Şimdi görüyorum ki Kürt Sorunu ve gerçekte olması gereken noktaya geldi. Türkiye Kürt Sorunu üzerinden demokratikleşiyor. Aslında bu yaşadığımız süreç Kürt Sorununun çözüm süreci olarak tarihte tanımlanırsa bence eksik bir tanımlama olur bu. Türkiye'nin yüzyıllık yanlış tercihlerinden bir anlamda özür dilemesi, paradigmalarını değiştirmesi ve Kürt Sorunu

üzerinden aslında Türkiye'nin kendisini yeniden yapılandığı demokratikleşme sorunu olarak süreci olarak görüyorum ben bunu. zaten gelinen noktada Ortadoğu da mevcut konjonktürden Ortadoğu'nun tarihi yeniden yazılırken buna inanıyorum roller yeniden paylaştırılırken Kürt Sorununu Kürtlerin varlığını tehdit olarak gören yapılar yeni süreçte kaybedecekler hem de yeni süreçteki kaybetme risklerinden çok daha farklı olacak. Çünkü artık yeni roller dağıtılırken yüzyıl önce hakları gasp edilen bir millet bu Ortadoğu da yeni rolünde daha görünür olacak bu nedenle bu süreç içerisinde Kürtlerin varlığını bir tehdit olarak değil bir fırsat olarak gören yapılar hem bölgesel anlamda hem demokratik anlamda çok kazançlı çıkacaklar. Burada çözüm sürecine ilişkin bazı noktalara değinelim hemen Sayın Genel Başkanın görüşünde sığınarak bazı sorularım olacak kendisine BDP ile ilgili olarak bunlara da eğer cevap alabilirsem çok sevineceğimi umuyorum. Ben çözüm sürecinin geldiği aşamada hala tek ayak üzerinde durduğumu ve çözüm süreci ile ortaya konulan ben çok kısa bir bölümünü merdiven teorisi ile izah etmeye çalıştığım bu sürecin daha tam olarak anlaşılamadığını görüyorum. Bu sürecin tam olarak anlaşılması elbette ki bir zaman alacak, elbette ki bunun bir de süreç olması gerekecek. Çünkü oradan 21 Mart ta Sayın Öcalan'ını ortaya koyduğu bir perspektif. Bence çözüm sürecini de aşan ölçüde bir vizyon bu. Çözüm süreci başlatılırken siyasi iradenin de bu sürecin mimarlarından birisi olarak siyasi iradenin de ortaya koymaya çalıştığı perspektif bence burada 15 gün önce Diyarbakır'da Barzani'nin, Şıvan Perver'in olduğu o meydanda Türkiye Cumhuriyeti Başbakanının Kürdistan diye rahatlıkla ifade edebildiği bir perspektifti. O nedenle biz bu süreci tek ayaklı yani çatışmasızlık süreci olmaktan çıkarıp Türkiye'nin yeniden yapılandırılması sürecine dönüştürebilirsek asıl çözüm süreci orada amacına ulaşacak. Tabi benim bu programlarda şöyle bir talihsizliğim oldu. Gökten taş yağsa nerdeyse benim başıma düşüyor. Merdiven teorisinde de yine eleştirilerden nasibimi aldım. Önceki gün dershaneler tartışması vardı televizyondan orda da epey taşladılar beni ama Mithat Sancar hocamın çok değerli bir kitabı var. Ben de çok istifade ediyorum keşke onun her bir bölümünü ayrı ayrı yazsa çözüm süreçleriyle ilgili olarak dünyadaki deneyimler anlatılıyor. Oradaki mekanizmalar anlatılıyor onun her bir bölümünün ayrı ayrı yazılmasına da ihtiyaç olduğuna inanıyorum ve çünkü evet bir perspektif zihniyet ortaya koymak çok çok önemli ama bunun bir takım mekanizmalarınında oluşturulması gerekiyor. Sürecin tek ayakta olmaktan çıkarılmasında bu gerek. Mesela Sayın Genel Başkan bununla ilgili İmralı da Sayın Öcalan'ın müzakere sürecine katılabilmesi için bir mekanizma önerdi her ülkenin Jonathan Pawell'ın Diyarbakır'a da geldi burda da konuşuldu bununda çok önemli şeyler. Her ülkenin deneyimleri, tecrübeleri, süreçleri çok farklı farklı, eğer biz burada başarıya ulaşabilirsek ki ulaşacağımıza inanıyorum çünkü artık bu nehir akmaya başlamıştır tersine çevrilemez. Bu bizim değindiğimiz başka milletlere, başka ülkelere, başka topluluklara da örnek olabilir. Bu açıdan bunlar müzakere yöntemlerinden birisidir. Ben şunu paylaşmak istiyorum çözüm süreci ile ilgili Diyarbakır da nabız tutuyordum.

Diyarbakır'da diyorum Trabzon da nabız tutuyordum Trabzon meydanında konuştuğum kişiye nasıl oldu bu çözüm süreci dedim beklemediğim bir şekilde çok sıcak bir ifadeyle çok iyi oldu dedi. Ondan sonra döndü Karadeniz şivesiyle ama dedi bir kuşku var bu iş niye bu kadar çabuk oldu ve iyi oldu dedi. Çünkü doğrusu aniden verebilecek bir cevap bulamadım ben. Zaten ben onun nasıl bir tavır içerisinde olduğunu öğrenmeye çalışıyordum. Evet bu Çözüm süreci bizi korkularımızla yüzleştirdi ve gördük ki korkularımızdan başka korkacak hiç bir şeyimiz yoktur bu açıdan da Türkiye'nin korkuları ile yüzleşmesi açısından çok büyük bir katkısı oldu. Ben bu çözüm sürecinde sürecin sivil siyaset alanını çok daha genişleteceğini bekliyorum. Zaten çözüm süreci başladığında BDP milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılmasının tartışıldığı BDP heyetinin İmralı'ya Sayın Öcalan'la görüşmeye gitmesi sürecine gelindi. Demek ki sivil siyasetin alanı burada genişlemeye başladı. Ama bunun da zaten yine hem yerel sürece de şifrenin daha önceki rolü ile daha sonraki rolüne bunu çok iyi bir şekilde ortaya koyuyor. Ben bu sürecin BDP'nin özellikle alanını çok genişleteceğine inanıyorum ama BDP bunun farkında mı belki Sayın Genel Başkanın hoşgörüsüyle ifade etmek istiyorum. Ama BDP'nin bunun çok farkında olduğunu da görmüyorum ama görmek istiyorum. Örneğin Türkiye de yetmez ama evet diyeceğimiz fakat Hüseyin YAYMAN 'ın kitaplarında geçmişteki Kürt raporlarında belirtilen talep edilen noktalar diye sıraladığı başlıklar 33 başlık arasında yer alan bir takım değişiklikler oldu. Bu değişiklikler olurken isterseniz işte harf kanunundan özel okullarda farklı dil ve lehçelerin kullanılmasına, kılık kıyafette özel yetkili mahkemelerin kaldırılmasına, askeri yardım alanının daraltılmasına, askeri şura kararlarının yargıya açılması gibi birçok örneği sıralayabilirim bu değişiklikler oldu bu değişikliklerin bir kısmı doğrudan Kürt Sorununun çözümü konusunda geçmiş raporlarda yer alan taleplerdi. Bir kısmı ise doğrudan Türkiye'nin demokratikleşmesi açısından ayağındaki prangaları kırması anlamında önemliydi. Ama bu değişiklikler sürecinde sivil siyaset olarak BDP'nin bu sürece çok yeterli katkı verdiğini söyleyemem bu neden verilemedi belki Sayın Genel Başkan ikna edici bir açıklama yapabilir. İkinci bir noktayı daha sormak istiyorum Parti yetkililerini ve Sayın Genel Başkanı da burada bulmuşken Sayın Genel Başkan Türkiye'nin yönetimi ile ilgili olarak bir özet yapılanmadan söz etti. Federasyonlar olabilir başka çözüm yöntemleri şekilleri olabilir ama bir özerk yapılanmadan söz etti. Ben tabi her zaman ve bu çözüm sürecinin de ona fırsat sağladığını inanan birisi olarak Kürt siyasi hareketliliğinden yana partilerin Türkiye'yi yönetmeye talip bir Türkiye partisine dönüşmelerini arzu ettim ve bu süreçte özellikle çatışmasızlık süreçlerinin de çözüm sürecinin buna imkan tanıdığına inandım. Şimdi tabi Sayın Genel Başkana sormak istiyorum Bir, Siz Türkiye'nin Kürtlerin yaşadığı bir bölgede özerk bir yönetimi yönetmeye mi talip olacaksınız yoksa siz Türkiye'yi yönetmeye mi talip olacaksınız. Perspektifiniz nedir? İnşallah süremi aşmamışımdır ikinci bölümde de sorularınız olursa memnuniyetle yanıtlarım.

Sedat YURTTAŞ: Çok Teşekkür ederim. Evet Nehirler tersine çevrilmez şimdi de

Sayın Sancar, tabi o yıllardır Diyarbakır da Kürtleri de, Kürdistanı da Türkiye de ve dünyadaki aslında problemlerin çözüm yöntemleri konusunda da uzman olması itibariyle bu konuda neler söyleyecek söz sizin Sayın Sancar.

Mithat SANCAR : Çok teşekkürler öncelikle Sayın konuklar için DİTAM'a bu toplantıyı bize verdiği için ve bizleri de Sayın Genel Başkan ve sizlerle buluşturduğu için. Şimdi bir süredir günlük yazı yazmıyorum bunu daha çok akademik çalışmalarla iç içeyim onlara yoğunlaştım. O nedenle biraz daha mesafe alarak günlük siyasetin biraz yukarısından ve sağından bakmaya çalışacağım. Artık bunları konuşma zamanı geldi sanırım. Yani süreç nereye oturuyor önümüzdeki iki üç yıl, dört yıl, beş yıl neler görme ihtimalimiz var. Ve oraya kadar gitme şansımızı daha iyi şartlar belirliyor o konuda gördüğüm manzarayı, tabloyu sizlerle paylaşmak istiyorum ve tabi bir iki sorumda olacak Sayın Genel Başkana. Şimdi bu defa bu tür süreçler hele yani birbiriyle kolay kıyaslanamazlar. Çünkü bulundukları ülkenin ve bölgenin ya da dünya siyasetindeki yerlerinde etkisini taşırlar. Kürt sorununa benzer bir sorun yok dünyada bütün bölgeyi etkileyen bir sorun olduğu ortada, o nedenle bölgedeki gelişmelerden bağımsız ele alınması kesinlikle eksik yanlış bir değerlendirmeye yol açar. Bu süreçte nerde olursa olsun onları başlatanların niyetlerinden belli bir özerklik kazanırlar. Yani hangi niyetle başlatmış olursa olsun aktörler bir süre sonra kendi dinamitlerini yaratırlar. En azından belli ölçülerde özerk dinamitler yaratırlar ve hiç bir gücün bütün boyutlarıyla kontrol etmesine de izin ve imkan vermezler. Dolayısıyla pek çok yeni aktöre de alan açarlar ve sürecin kaderi de büyük ölçüde bu yeni açıdan yeni doğan dinamiklerin nasıl değerlendirileceğine bağlı olarak gelişti sürecin kaderini de belirleyen bir önemli faktör o dinamiklerin nasıl değerlendirileceğidir. Bizde de bu süreç böyle dinamikler yarattı, hızla yarattı. Bence bu sürecin en önemli sonucu şimdiye kadar yaşadığımız en önemli sonucu Kürt Sorununun bütün boyutlarıyla normal algısını kolaylaştırmak ya da algıda normalliği sağlamak ama çok daha ötesine geçti. Buralarda konuşmamız hiç sorun değil burada rahat konuşabiliyoruz. Batı'da bunları konuşmak çok zor çünkü Kürt sorunu sadece Kürt Sorunu değildir Kürt Sorunu bir Kürdistan Sorunudur. Kürdistan Sorununda konuşulmaya başlandığı bir zamanın içindeyiz. Bunun ne anlama geldiğini de yine bu sürecin bağlamının çerçevesinde nasıl baktığımı kısaca aktarayım. Şimdi bir defa bu süreç Ortadoğu'dan bağımsız değil Kürdistan meselesinden bağımsız değil. Ortadoğu'nun yeniden şekillenmesi çabalarının, planlarının, isteklerinin, hedeflerinin bir parçası. İki soru var çok kritik iki soru var. Ben dediğim gibi biraz birkaç yıl sonrasını düşünerek de bunları söylüyorum. Tekrar hatırlatayım iki temel soru var bunlara iki cevap her birine iki farklı cevap var. Birincisi Ortadoğu yeniden şekillenirken topyekûn savaşla mı yoksa siyaset ve diplomasiyle mi şekillenecek topyekûn savaşta bir coğrafyanın ve dünyanın şekillendiği en önemli örnek 1648'dir Avrupa ve dünya sistemi 1648'de kuruldu öncesinde 30 yıl savaş sürmüştür. Bir süredir Ortadoğu'nun da ancak bir 30 yıl savaştığını yaşayarak şekilleneceğini savunan ve öyle de olmasını isteyen güçler var

Bunu hesaba katmak gerekiyor özellikle yeni gelişmelerde kaybetme ihtimalini kendileri açısından çok yüksek görenler barış ve diplomasi ile kaybetmek yerine Ortadoğu da topyekûn savaşı tercih ediyorlar yani herkesin herkesle, savaşmayı tercih ediyorlar. Şimdi birinci soru bu Ortadoğu şekillenirken topyekun savaş mı, siyaset mi, diplomasi mi? İkinci soru da yepyeni Ortadoğu şekillenirken daha fazla devlet mi daha az devlet mi yani mevcut devletlerin ulus devlet formatından çıkıp yeniden şekillendiği daha büyük birliklere doğru bir gidiş yapıp yoksa mezheplere ve gruplara göre yeni küçük devletlerin doğduğu bir Ortadoğu mu? şimdi bu ikisi de Kürt sorununu Kürt ve Kürdistan sorununu çok iç içe zaten merkezinde Kürdistan sorunu var benim okuyabildiğim kadarıyla bu sürecin başlangıcında Öcalan'ın öngördüğü bu iki sorudan her birine verdiği cevap birincisi siyaset ve diplomasi ile yeni Ortadoğu şekillenmeli, İkincisi Ortadoğu da yeni küçük devletler değil halkların kendilerini yönetme hakkının imkanın kabul edildiği yeni büyük birlikler. Çünkü Kürdistan da bunun içinde bu şekilde düşünmek gerekir. Benimde tercihim bu ve bu sürecin, bu dinamiklerin ortaya çıkarmakta olduğu, özgürleştirmekte olduğunu görünür kıldığını düşünüyorum, ama sorunlar var. Şimdi en önemli sorun Rojava ve daha doğrusu Rojava da sorun bütün bu söylediklerimiz bir şekilde özetidir. Sorunlar ne açık konuşmak gerekiyor. Eğer Türkiye'de muhataplık sorununu artık çözmüş görünüyorsa bu muhataplık sorununun çözümü sadece Türkiye'deki süreci ilgilendirmez, yani sadece Türkiye'deki süreçle sınırlı bir muhataplık sorunu değildir yaşanan. Aynı zamanda büyük Kürdistan çerçevesinde yani Kürtlerin yaşadığı bütün coğrafyada kimlerin nasıl bir konumu olacağı meselesi de bir muhataplık sorunudur. Ve burada da Rojava özel bir önem taşıyor Barzani'nin buraya gelişi de bu çerçevede önemlidir. Öcalan'ın ve PKK'nın bu sürecin kurucu aktörü olduğu çok açık bu role, 30 yıllık oynadığı role şimdi bu süreci başlatırken oynadığı role uygun bir konum talep vardır ve bu talep haklıdır meşru bir taleptir. Bunu gözetmeyen bir bakış Türkiye'deki sürecide yeterince kavrayabilecek bir bakış değildir yeni Ortadoğu'nun şekillenmesi ya da Ortadoğu'nun yeniden şekillenmesi ve Kürdistan problemi açısından da yine eksik bir bakış olacaktır. Öcalan'ın stratejik konum talebinin bununla bağlantılı olduğunu düşünüyorum. Elbette bunların sınırları var yani Öcalan'a hükümet sen Kürtleri indireceksin diyecek durumda değil. Bu söylediklerim Kürtlerin kendi içerisindeki siyasi hesaplaşmaların bir bölümünde dikkate alınmasına inandığım bir husustur. Yani Kürtler bir bütün olarak hem Türkiye de hem bölgede kendi aralarında siyasi hesaplaşmalar yaparken bunu da dikkate almak zorundalar. PKK'nın burada Öcalan'ın özellikle rolü ile ilgili beklentilerinin, taleplerinin sadece Türkiye'deki süreçle sınırlı olmadığı aynı zamanda bu yeni Ortadoğu sürecinin de bir önemli aktör olmak istediği şekilde yorumlanmalıdır. Muhtemelen bunu geleneksel Kürt siyaseti hemen çok kolay kabul etmeyecektir. Ama özellikle faaliyetlerinin ve Mesut Barzani'nin buraya gelişinin yarattığı o hassasiyetler tepkilerde bu çerçevede değerlendirilmeli ama ben bu aşılmadan Kürtler yaşadıkları devletlerle yaptıkları diyalogla, müzakere

deneyimini yaşadıkları deneyimi kendi içlerinde kurmadan sürecin iç barışını da sağlamanın çok zor olduğunu düşünüyorum. Yani Kürtler birbirleriyle de müzakere etmeyi öğrenmeliler, siyasette birbirlerini birer siyasi bazen rakip, bazen müttefik ama saygı duyulacak, konuşulacak bir diyalogla ancak bu ilişkilerin yürütülebileceği bir çerçeve içinde değerlendirilmeli, bu bütün taraflar için geçerlidir. Çünkü bu süreç kendi iç barışını da, kendi iç dengelerini de ancak böyle kurabilir. Çünkü şimdi yine uzatmadan çok kısa neden burada sıkıntı yaratabilir ben tablonun çok önemli büyük bir büyük siyaset, büyük beklentiler ve büyük hedefler içerdiği kanısındayım başından beri ilk gün söylediğim buydu büyük barış, büyük görüş diye ilk gün yazmıştım bunu hatta milliyette manşet olan söyleşi sürmanşet buydu. Bu sadece Türkiye yeniden şekillenecek değil aynı zamanda bu Ortadoğu'yu yeniden şekillenmesinin anahtarıdır bir süreçtir. Peki ne var ben bu sürecin sıkıntılar yaşama ihtimalini elbette mevcut görüyorum. Hükümetin şimdiye kadar yaptığı hataların ya da yanlışların bir kısmını burada özetleyeyim yani görebildiğim küçük oyunlar oynanıyor. Bu büyük hedef ve büyük dönüşüm dinamikleri ile uyuşmuyor bana göre oyunlar oynuyor. Rojava da bunu çok tehlikeli oynadı belki şansı yaver gitti belki de dış güçler uluslararası aktörler frenlediler büyük bir kazanın eşiğinde dönüldü henüz tehlike bitmiş mi bence büyük ölçüde sakinleşti. Suriye politikası ve Rojava da izledikleri politika çok tehlikeliydi. Bu bir Kürtler Türkiye savaşı bile patlatabilirdi, ama dediğim gibi burada yine Öcalan'ın biraz daha sağduyu telkinleri olmuştur diye tahmin ediyorum. Bunun dahilinde Kürtler, PYD etrafındakiler başta olmak üzere ve Rojava da bu savaşı, bu politikaya bu politikayı boşa çıkardılar ama uluslararası aktörlerinde burada rolünü görmek gerekiyor. Öncellikle hükümet baştan itibaren PKK'yı küçük bir aktör haline getirme hedefinden vazgeçmedi yani PKK'yı şimdiki konumunun altında tasfiye derseniz bile etkisizdir ya da herhangi bir siyasi oluşum haline getirmek istedi. Bunun için PYD'yi kuşatmayı bir politika olarak uyguladı tehlikeliydi bu süreç içinde tehlikeliydi Ortadoğu'daki gelişmeler açısından da tehlikeliydi bundan vazgeçtikten sonra bir süre PKK'nın çeşitli merkezlerinin birbirine karşı oynama gibi bir taktik izledi. Yani Öcalan Kandil'e işte BDP'yi Öcalan'a karşı bir şekilde oynayıp, onları birbirine düşürme ya da aralarında gerilim yaratarak süreci istediği gibi yürütebileceği şartları da denedi. Bu da büyük ölçüde şimdilik boşa çıkmış görünüyor yeni taktik bu sefer bölgesel anlamda Kürtleri karşı karşıya getirme yani aralarında gerilim yaratma gibi bir hesabı olduğunu düşünüyorum. Bunlar hep aynı çerçevede hesaplar bununda ciddi bir basiretsizlik olacağını ve bir tehlike potansiyeli içerisinde düşünüyorum. Üçüncüsü hükümetin Türkiye sağının geleneksel zaaflarından birini çok fazlasıyla sürdürdüğü kanısındayım ne yaparsak yapalım tescil etmeyelim, kaydetmeyelim bunu gelin kendi aramızda hallediyormuş gibi yapalım yani geri dönüş kapılarını açık tutan bir zihin dünyası, bir bilinçaltı var. O nedenle resmi mekanizmalar oluşturuldu o nedenle Sayın Başkanın söylediği üçüncü taraflar oturtuldu yani kurumsal ayakları kuruldu. Yasaklar konusunda izlediği politikalar aşağı yukarı

budur. Tükenmiş yasakları kaldırıyor yani bir yasak tükeninceye kadar bekliyor tükendikten sonra işlevi kalmamıştır artık. Kimseye faydası yok kimse de onun farkında değil daha doğrusu hayat artık onu tanımıyor böyle bir politikası var. Daha ileriye dönük büyük kendisini bağlayacak önemli tescil, resmiyet adımlarını atmıyor yani çok büyük adımlar atabilir Kürdistan adını telaffuz edebilir burası bir özerk bölge olacaktır gibi fiili bir durum yaratabilir o noktaya kadar gidebilir ama resmi bir adım resmiyet adımı atmayı istemiyor. Şimdi bunun yarattığı elbette karşı tarafta tedirginlik var. Yani PKK de Öcalan'da bir tedirginlik var. Çünkü yarın öbür gün süreç bittiğinde ortada hiçbir resmi, hiçbir resmi kaynak yok yani kim kiminle ne yürüttü şimdiye kadar işte bitmiş hesaplar dışında atılmış bir adım yok. Gelecekte başka hükümetleri bağlayabilecek onların değiştirmekte zorlanacakları herhangi bir kurumsal düzenleme yok. E şimdi haklı olarak bizlerde başta bende yine sürecin başında barış heyeti arka arkaya yazmışım bunları ilk başlarda olabilir. Süreyi çok mu kullanıyorum Sedat Bey? Bu tür süreçler on bin metre koşusudur demiştim, dedim. şey değildir maraton değildir ve yüz metre değildir. Bu on bin metredir. On bin metre koşusunda televizyondan izlersiniz ilk üç bin metrede herkes gayet öyle laylay lom yürür. Yeni bir şey olmaz kimse kopmaz yarışın nasıl biteceği ile ilgili henüz taktikler sezdirilmez falan ama kritik aşama beş bin metreden sonra dört bin metreyi de geçersiniz hiç kimse kopmaz büyük yarışlar için söylüyorum. Sonra bu beş bin metreden sonra herkes birbirine bakmaya başlar yedi bin metreden sonra hayati bir mücadele başlar. Yani ölüm kalım mücadelesi başlar şimdi biz beşinci bin km'yi geçtik artık laylaylom zamanı geride kaldı kimse altıncı bin metreyi'de böyle koşabileceğimizi düşünülmesi düşünme lüksü yok, yani kurumsallaşmalı kamuoyu hazır mı doğrusu parti insanların çalışmalarının bende yarattığı en önemli etkileri Türkiye'nin en zor bölgesidir. Marmara Bölgesi Türkiye Nüfusunun üçte birinin yaşadığı bir bölgedir. Bütün bu kurumsalcı eğilimleri olanların burada yoğunlaştığı bölgedir. Çok geniş bir kesiminin atılacak hiçbir adımda infial duymayacak en azından noktada olmasıdır İstekli olanların sayısı, oranı yüksektir fakat infial duyacak, ayaklanacak bir kesim kalmamıştır. Bu kadar açık kitledir. Şimdi ortaya çıkanlarda tarihin çok dışında tipler ve sesler olarak algılanıyorlar. Hükümetin bunları bahane etmesi artık inandırıcı olmayacaktır. Şimdi gelelim BDP' ye Çok kısa bir değerlendirme ile bunu soru olarak sormak isterim fikrimi söyleyebilirim. Kürt siyaseti bir kaç alandan oluşuyor bunu biliyoruz benim görebildiğim en önemli sıkıntı BDP'de sayın Başkana da onu soracağım. Barış süreci siyasetinin gereklerine adapte olmakta zorlanılıyor. Büyük ölçüde 30 yıllık savaşın toplarının ağırlığını çabuk ya da gerekli hızda dönüştüremediler ya da daha az dönüştürdüler. Daha fazlası gerekli gibi düşünüyorum. Nedir bunlar ben fikrimi söyleyeyim ama Sayın Başkan eğer bu eleştirime katılıyorsa ben en azından katılıp katılmadığını sormuş olayım kolay değil bunu biliyorum hepimiz biliyoruz ama çok büyük bir dönüşümün taşıyıcı aktörü olmayı iddiasında iseniz en büyük zorluklarla nasıl baş edebileceğiniz konusunda da bir hazırlığınızın olmasını bekler

sizden insanlar ve topluluklar.Şimdi mesela müzakere aşamasına geçmeyi diyorum bende buna katılıyorum.Yani müzakere kurumsallaşmalı diye diliyorum. Ben BDP'nin burada çok somut bir planı olup olmadığını bu planı bugün hükümet isterse ya da kamuoyu talep ederse biz müzakere aşamasının şu şekilde olmasını öngördük bütün ayrıntılarıyla önemli ayrıntılarıyla hazırlamış olduk mesela, bu çünkü bu ciddi bir eleştiridir. Kürt siyasetine yönelik yıllardır şunu istiyorsunuz nasıl diye sorulur elbette her aşamada belli cevaplar verildi ama bu sefer süreç hızlı yürüyor işte nasıl mesela Sayın Barzani'nin Diyarbakır'a gelişinin BDP'de bocalama yarattığını en hafif tabirle biz gördük oysa bu bir bölge siyaseti hamlesiydi ve iki aktör büyük oynadı yani bunlardan biri şüphesiz Mesut Barzani'dir, diğeri ise şüphesiz Erdoğan'dır. BDP bu büyük hamlelere hangi büyük hamleyle cevap vermeliydi ya da verebilirdi. Ben bu büyük siyaset hamlesinin yapabildiği kanısında değilim bu yeni bu gelişmenin olası etkilerini dayanabileceği bir noktayı. Acaba katılır mı bu eleştirilerime eğer katılırsa bunu sebepleri geleceğe dönük öngörüleri ya da hazırlıkları konusunda bilgi vermek isterdim bunları Rica ediyorum ben. Çok teşekkür ederim dinlediğiniz için. Biraz süreyi zorladım galiba kusura bakmayın.

Sedat YURTTAŞ : Biz çok teşekkür ederiz çok önemli sorular sorulmuş oldu Sayın Genel Başkan da not aldılar. Birkaçından söz edersen yani Rojava,Suriye, Kürdistanı,PYD, El Nusra, KDP tarafından ilişkisi çerçevesinde ne düşünüyor. BDP sürece neden yeterince katkıda bulunmuyor yine Ortadoğu'da Türkiye'nin yönetimine mi aday BDP yoksa bölgedeki özerk bir yönetime mi aday, Ortadoğu'da topyekun savaş mı siyaset mi diplomasi mi sorularının cevapları daha fazla devlet daha az devlet mi, önümüzdeki süreçte Ortadoğu için neler öngörülüyor, Barış Dönemi Siyasetinde BDP neden zorlanıyor, hangi noktalarda ve BDP'nin önümüzdeki sürece ilişkin yani hem Türkiye hem Ortadoğu bağlarında somut kuralları çalışmaları hazır mı, bu soruların cevaplarını 15 dakika aradan sonra burada çay, kahve molasından sonra görüşmek üzere. (15 Dakika aradan sonra).

Sedat YURTTAŞ : Katılımcılar programımız başlıyor. Aslında çok önemli görüşlere değindi ama katılımcıların tümü Sivil Toplum, Kurum Temsilcileri, Yöneticileri ya da her biri bu süreçte özel bir ağırlığa sahip olduğuna inandığımız insanlar, dolayısıyla onlarında bu konuşmalar çerçevesinde zor olmamak kaydıyla yapacakları değerli yorumlarına ihtiyaç olduğu inancındayız. Aynı zamanda varsa kafalarında Sayın Genel Başkanı yakalamışken doğrudan soru yönelterek bu konunun derinlemesine tartışılmasına katkıda bulunmalarını bekliyoruz. Dolayısıyla daha önce sorduğunuz sorulara cevap vermeden önce salondan isteyen arkadaşımız buyursun küçük yorum ve sorulara. Evet, bir mikrofon lütfen gerek yok. Kayıtlara geçiyor bunların hepsinin çekimi yapılıyor bu açıdan da önemli soru soran arkadaş kendisini kısaca tanıtırsa.

Şeyhmus DİKEN (Yazar): Merhaba ben Şeyhmus DİKEN herhangi bir katkı ya da yorum değil sadece Genel Başkanımız Selahattin Demirtaş'a bir sorum olacak.

Başkanım dünyanın bütün coğrafyalarında çatışmalı toplumlarda müzakere ve mütarekenin en önemli ayağı mağdur benliğe karşı özür ve telafi meselesidir. Muktedir, Kürt siyaseti açısından mağdur benliğe nasıl bir özür ve telafi anlayışıyla yaklaşırsa bu hem Kürt Siyasetini, Kürt özgürlük hareketini hem de Kürt halkını tatmin eder yani özrün türü ne olmalıdır, özrün karşısında mağdur benliğin bağışlama anlayışıyla yaklaşımının insani yönü ne olabilir bir de telafinin türü ne olmalıdır yani bu özür ve telafi meselesi gündeme gelmeden ne mütarekenin, ne müzakerenin doğru bir ayak üzerine oturmayacağına inananlardan biriyim. Bu vesileyle bu meselenin de sizin tarafınızdan birkaç cümleyle de olsa özetlenmesini istiyorum. Çok teşekkür ederim. Sağ olun.

Sedat YURTDAŞ : Teşekkürler

Cihan İPEK (Avukat - DİTAM): Cihan İPEK ben DİTAM'ın üyesiyim. Diyarbakır da avukatlık yapıyorum. Sayın Genel Başkanın konuşmasından çok istifade ettim. Teşekkür ediyorum çok aydınlatıcıydı. Ben Kazım Karabekir'in İstiklal harbimizin esasları diye bir kitap okumuştum sanırım on altı ciltlik bir kitaptı, yayındı. Orada Kazım Karabekir şöyle bir kesitleri var açıklamalar yapıyor. Kürt sorunu ile ilgili kendisinin Mustafa Kemal ile yapılan görüşmelerinde ve fikir ayrılıklarında diyor ki biz yani kendi ekibi Kazım Karabekir ekibi Şu düşüncedeymiş. Biz Türklere Kürtleri Kürt olarak kabul edelim ama onlara hiçbir şekilde vatandaşlık vermeyelim, onları askere almayalım Türk ordusunda yer almasınlar çünkü devlet Türk devleti ve orduda Türk ordusu olmalı yani bugünkü Rojava'da ki Kürtlerin statüsü gibi bir statü Evet bunlar Kürt'tür ayrı bir millettir ama devletin sahipleri değil ve Devletin sahipleri Türk'tür. Atatürk'te buna karşı olarak yani Mustafa Kemal ismiyle diyor ki biz böyle bir politika izlersek bu başımızı ağrıtır zaten bu sorunu karşılayan devletler vardır ve bu ayrılığa götürür, onun için biz bunlara vatandaşlık vereceğiz, bunları asker yapacağız, yani orduya alacağız, mecburi askerlik görevini yükleyeceğiz. Dolayısıyla bu süreç içerisinde bunları asimile edeceğiz. Yani bunları kendi tekrarlarıyla, yazışmalarıyla, katılım belgeleriyle hazırlamış Kazım Karabekir. Şimdi bu iki politika da iflas etti yani bir öbür politika olmadı. Ama Türkiye politikası uygulandı

Atatürk'ün uyguladığı politika asimilasyon politikası uygulanmadı şey etti yani iflas etti. Kürtleri asimile edemediler, asimile olamadı bu durumda Kürtler bu devletin asli unsuru vatandaşları olarak varlıkları kabul edilecek, dolayısıyla artık bunlara vatandaş olmayan bir Kürt muamelesi de yapılamayacağı için Kürtlerin devlet içerisinde vatandaşlıktan gelme vatandaş haklarını etkin olarak kullanmak üzere devletin sahibi olabilecek yani biz artık bir azınlık etnik grup ya da devlet Türklerin devleti diye şeklinde değil, aynı zamanda bu devletin sahibi, vatandaşı ve vatandaş olma yani siyaset biliminde bu devletler hukuk biliminde vatandaş haklarımızı en etkin bir şekilde kullanma, dilimizi en etkin kullanma haklarımızı talep etme şeklinde bir politikamız nasıl olabilir? Bir soru da vardı yani Kürtler devleti yönetmek mi istiyor ya da özerk bölgede kendilerini mi yönetmek istiyor. Şimdi tabi ki de özerklik bunlar siyaset biliminde farklı olabilir ama federasyon ya da özerklik ya da şey genellikle hassas olan konu işte devletin üniter yapısına müdahale ediliyor. Kürtlerin herhangi bir hakkı Kürtler tanındığı zaman devletin üniter yapısı tehlikede, oysa federasyonda bir üniter yapı dolayısıyla bir üniter yapı içerisinde vatandaş olarak Kürt vatandaşı olarak bu devletin sahibi olabilecek bir şekilde politika nasıl olabilir? Teşekkür ediyorum.

Seher Akçınar BAYAR (Mazlum-Der Başkan Yardımcısı) : Merhabalar ben özellikle DİTAM'a çok teşekkür ediyorum şahsım adına oldukça istifade ettiğim bir program Mazlum-Der şubesi Başkan yardımcısıyım. Sayın Demirtaş'a konuşmasından ötürü ayrıca teşekkür ediyorum oldukça dolu bir konuşmaydı Demirtaş' a sorum olacaktı. HDP ile olan koalisyon noktasında şu anda içerisinden geçtiğimiz bir çözüm süreci var HDP ile olan koalisyonun kendisi bu çözüm sürecinin bir parçası mıdır? Yoksa çözüm sürecinden bağımsız olarak Kürt siyasal hareketinin kendi önüne koyduğu yeni bir paradigma mıdır? Bunu sormak istiyorum. Bir de şüphesiz PKK lideri Abdullah Öcalan'ın kendisi Ortadoğu'yu çok iyi tanıyor. Çünkü yaklaşık 30-35 yıldır Ortadoğu üzerine oynanan siyasetin içerisinde yer alan ve zemini çok iyi tanıyan bir aktör. Bana kalırsa bu konuda Recep Tayyip Erdoğan'dan çok daha iyi bir şekilde Ortadoğu coğrafyasını tanıyor diye düşünüyorum. Buradan hareketle HDP ile koalisyon esnasında Sırrı Süreyya'nın söylediği bir şey vardır biz HDP ile aslında Kürt milliyetçiliğinin önünü kapatıp direk Türkiyeleşmek için HDP ile koalisyon kurduk mealinde bir şey söyledi yani bir Türkiyeleşme projesi olarak ortaya koydu. Şüphesiz PKK lideri Öcalan'ın HDP ile ortaklaşma babında aldığı karar ve paradigmanın kendisi ÖCALAN açısından haklı gerekçelere dayandırılan bir argümandır. ama bu noktada Kürt milliyetçiliğinin karşısına Türkiyeleşmeyi koymak acaba ne kadar doğru bir argüman diye sormak istiyorum tabi bunu Sırrı Süreyya'nın kendisine belki sormak lazımdı. Çünkü Kürt milliyetçiliğini var eden şeyin bugün PKK'nin verdiği silahlı mücadele ya da PKK'nin elde ettiği kazanımlar noktasında ya da Kadın hareketinin kendisini düşündüğümüz zaman topyekûn Kürt meselesinin kitlesel bir halk hareketine dönüşmesini sağlayan şey Kürt milliyetçiliğinin kendisiydi. Tam da burada

Türkiyeleşmenin önüne koymak bir çelişki arz etmiyor mu? Teşekkür ederim.

Sedat YURTTAŞ : Teşekkür ederiz.

Gaffur TÜRKAY(Ermeni Vakfı) : Yazar arkadaşlarımızdan gerçekten çok istifade ettik çok güzel değerlendirmelerini dinledik. Şimdi biz bu coğrafyada Kürtlerin statüsüz kalmamaları gerektiğine inanıyoruz bir statülerinin olması gerektiğine inanıyoruz hatta kendileri, kendilerine en uygun gördükleri statüyü de yaşamaları gerektiğine inanıyoruz artık onu kendileri belirler umarız. O oluşabilecek statüde Genel Başkanıma soruyorum, biliyorsunuz. Bu coğrafyada 1915'te çok talihsiz ve bizlere bir soykırım yapıldı Ermeni halkına, oluşabilecek bu statüde yok yere geçmişte Ermenilere yapılan hakkı teslimi noktasındaki düşüncelerini merak ediyorum. Bir de biliyorsunuz orda kalkan ve bugün Müslümanlaştırılmış kendilerine çok ifade eden bir sürü, birçok, çok büyük sayıda Ermeni olduğunu biliyoruz bunların o statü içerisindeki konumları ve onlara tanınacak şans anlamındaki düşüncelerinizi merak ediyorum? Teşekkür ediyorum.

Adem AVCIKIRAN (Doktor) : Herkese merhaba Adem Avcıkıran ben tüm konuşmacılara hem Sayın Genel Başkana hem değerli yazar arkadaşlarımın sunumlarından çok yararlandım. Benim sorum şöyle; şimdi biz benim kendi kuşağım 1978 kuşağından geliyor şimdi bizim kuşakta daha da öncesinde işte 1968 kuşağı gençlik vardı o gençlik döneminde daha sonrası 12 Mart döneminden sonra talepler ve istemler çok farklıydı. Gençliğin talebi farklıydı ....1985'te İstanbul'da Rahmetli Uğur Mumcu'nun sunumunu dinlemiştik. Biz Kürt öğrenciler orda .....daha sınırlı sloganlar.....ama şu andaki gençlik daha ileri talepleri var, daha keskin sloganları var,daha aşırı tahammülsüzlükleri var bazı simgelere vs Bu Gençlerle ilgili gençlik ilgili bir projesi var mıdır?

Ferhat DEĞER(Diyarbakır Eczacı Odası Başkanı) : Sayın DİTAM Başkanı ve DİTAM üyelerine teşekkür ederek soruma geçmek istiyorum. Sorum birazda bir konuyla ilgili Rojava'yla ilgili özellikle, Rojava Güney Kürdistan gibi büyük zenginliklere sahip olmayan bir bölge ve Türkiye ile arasında 300-400 km gibi büyük bir sınır var. Bu son süreç içerisinde Suriye ile Türkiye arasındaki süreç içerisinde bu bölgede Türkiye'den Suriye'ye geçişlerde birçok kapı açıldı. Fakat nedense Rojava ile ilgili bölümlerdeki kapılarda hep sıkıntılar çıktı. Biz Eczacı Odası olarak Rojava'daki insanlarımıza, kardeşlerimize yardım amacıyla bir ilaç toplama kampanyası yaptık ve değerli Başkanımızla beraber bu işi sürdürmeye çalıştık, topladığımız ilaçları karşıya götürme konusunda çok sıkıntılar çekiliyor. Gözlemlediğimiz kadarıyla ve kapılar bazen açılıyor bazen açılmıyor veyahut iki ayda bir bir geceliğine açılıyor. Türkiye Başbakanı ve Sayın Barzani Türkiye'de bir araya geldiler ve çok muhteşem bir görüntü oluşturdular. Kürtler açısından da onur verici bir görüntüydü diye düşünüyorum. Fakat Güney Kürdistan'ın Rojava arasındaki kapı bazen orası da açılıyor bazen açılmıyor. Nedeni, Kürtler bir araya gelerek güçlü bir yapı oluşturmuyorlar

Türkiye'deki Kürtler neden Rojava' da ki Kürtler için güçlü siyasi bir yapı oluşturmadılar? Bu konuda böyle bir sorum var teşekkür ederim, sağ olun.

Sedat YURTTAŞ: Deniz Beyin de soruları olacaktı sanırım yorum yapmıştı ama soru sormamıştı. Buyurun

Deniz ZEYREK: Benim Sayın Başkana sorum biraz iç siyasetle ilgili malum seçimler yaklaşıyor, önce yerel seçimler var, ardından Cumhurbaşkanlığı seçimleri var, sonra genel seçimler var, şimdi biraz önce zaten HDP mevzusu soruldu tekrarlamayacağım ama bu sürecin çözüm sürecini nasıl etkileyeceği konusundaki öngörülerini merak ediyorum. Gerçekten AKP'nin stratejik bir yaklaşımla seçime bağlı taktik bir yaklaşım arasında tercihler yapmak durumunda kalacağı düşüncesindeyim ben şahsen. Tabi hangi parametrelerle, hangi kriterlerle varacaklar ve hani kendilerinin büyük emek harcadıkları sürecin seçim siyasetine, seçim taktiklerine kurban edilmesi kaygıları var mı?

Sedat YURTTAŞ: Teşekkür ederim. Hüseyin Bey?

Hüseyin YAYMAN: İlk turda ben biraz daha, daha az konuştum. Siyasetçiler çok konuşuyor, onlar kadar çok konuşsan başkası daha var da akademisyenler ve hocalar bir kaç tespiti ifade etmek isterim. Sonrada Selahattin Bey'e birkaç sorum olacak. Bence salondaki hava tam da Türkiye'deki çözüm sürecinde ki psikolojik pozisyonları, algıları göstermesi bakımından çok önemli. Benim şöyle bir tespitim var. Artık o meseleye yoğunlaşıp tefekkür ettiğimde şöyle bir problem görüyorum. Devlet 2009 da Demokratik açılım sürecini başlattığında Kürtlerin 1990'lı yıllardaki Kürtler olduğunu ve OHAL' in kaldırılması, DGM'lerin kaldırılması, bir takım kültürel düzenlemeler örneğin TRT6'nın açılmasıyla bu taleplerin karşılanacağını ya da sorunun çözüleceğini düşünüyorum. Yani Kürt Siyasetini 20 önceki bir dondurulmuş resim üzerinden görüyordu diğer taraftan ise Kürt Siyasetinin de şöyle bir sorunu vardı. Devlet 20 önceki devlet, yani Kürtlerin haklarını tanımak istemiyor, ret, inkar, asimilasyon politikaları devam ediyor. Aslında bu hükümetin niyeti sorunu çözmek değil, sadece PKK 'nın elindeki silahları almak ve PKK'yı tasfiye etmek sonra yeniden tarihsel süreçte yaşandığı gibi bir kandırma siyaseti gibi bir yaklaşım var ve bu işte güven sorunu dediğim karşılıklı güvensizliği besleyen bir eski yapı bence hükümet Ak Partinin pragmatik ve muhafazakar siyasetin süreklilik içinde değişim stratejisi ile Kürt Siyasetindeki statü talebini gördü. Ve bugün işte o Kürt sorunu çözülecekse onu da biz çözeriz. Tandoğanist yaklaşımdan Tandoğanizm'den kurtuldu ve Öcalan'la doğrudan muhataplık ilişkisi başladı. Burada tabii ki sorunlar yok mu işte bunları buradaki heyette çok iyi biliyor. Sayın Eş Başkan da biliyor. Buradaki herkes pratik sorunları biliyor. KCK'den ne kadar insan içerde, PKK davasında ne kadar insan içerde Roboski sorunu ve diğer sorunlar tüm bunlar Rojava' da ama burada sonuçta bir müzakere var ve müzakere doğası gereği ne olması gerekiyor. Dinamik bir süreç ve bu anlamda

ben hani bu dondurulmuş resimler üzerinden meseleyi ele alması doğru olmadığını düşünüyorum ve bu noktada salonda bir parça daha devleti eski devlet gibi görme noktasında bir algım olduğunu düşünüyorum. Bu bence en azından benim baktığım noktada doğru bir şey değil hem Rojava meselesinde hem Kürtlerin statü kazanmaları meselesinde bence devlette, hükümette bir kararlaşmaya vardı. Ama işte belki temel sorun takvim meselesinde bunu birazdan soracağım. İkincisi bu Barzani ziyareti ile ilgilide bir kaç şey konuşuldu. Buna dairde ben kanaatimi söylemek isterim.Barzani ziyaretinin bir kaç açık mesajları var, bir de örtülü mesajlar var.Bu kamuoyunda çok dillendirilmedi fakat ben örtülü mesajını şöyle ifade ediyorum.Başbakan Erdoğan'ında Kürdistan kelimesini kullanarak aslında örtülü biçimde şu mesajı verdi.Burası Kürdistan,burayı siz yöneteceksiniz ama özellikle burada BDP' ye ve PKK'ya siz yönetin lakin siz yönetirken de burayı sekter bir anlayışla değil,sizin dışınızda farklı düşünen Kürtlerinde yaşamasına olanak verin.Bence mesajı buydu, benimde mesajım, ben tabi iyimserim ,iflah olmaz iyimserim ve insanın karakteri kanaatidir. Ve bu anlamda hep süreçlere olumlu bakıyorum.İkinci mesajı ise bence doğrudan İmralı adasınaydı ve orda çok net bir biçimde eğer ki kalıcı barış sağlanırsa Öcalan'ında çıkabileceği ve Diyarbakır'a gelebileceği burada mesajlarını verebileceği gibi örtülü mesajı vardı. Ve ben bu noktada bir sonraki BDP heyetini ziyaretinde verilen mesajlar Abdullah Öcalan'ın vereceği mesajın çok çok önem arz ettiğini düşünüyorum. Bunları vurguladıktan sonra Selahattin Bey'e; hani ben kişisel olarak da Selahattin Bey'e bunları ilettiğim için de kamusal alanda bir kez daha ileteyim de, geçen sağ olsun bir televizyon programımızda geldi, çok önemli açıklamalar yapmıştı. Ben BDP'nin Türkiye siyasetini ya da en azından bölge siyasetini çok doğru okumadığını düşünüyorum. Aslında 12 Haziran Seçimleri Barış ve Demokrasi Partisinin Türkiye'nin ana muhalefet partisini olma rolünü verdi ama mesela bu yargıya nerden varıyorum. Birincisi şu BDP'nin Selahattin Bey'inde seçim bölgesi olan Hakkari de oy yüzde seksen, Şırnak'ta yüzde yetmiş, Diyarbakır metropolü hani diyelim ki Şırnak ve Hakkari daha kapalı bir coğrafya, daha kapalı bir toplumsal yapı var ya da BDP'lilerin sarf ettiği bir biçimde daha Kürdistan' i bir yapı var burda ama Diyarbakır metropolü gibi daha heterojen daha farklı toplumsal kesimlerin olduğu bir yerde de oy yüzde altmış beş. Yüzde altmış beş oy alan bir partinin artık hani biraz daha bence açılım yapması ve biraz daha farklı bir siyaset yürütmesi gerekiyor tam da bu noktada BDP biraz orta sınıf şehirli refah düzeyi yükselmiş Kürtlere ne vaat ediyor bu hem belediyecilik anlamında hem Türkiye Siyaseti anlamında ben bunun önemli olduğunu düşünüyorum. İkinci sorumda Selahattin Bey bu belli ki hükümetle BDP arasında bir takvim sorunu var. Siz adımların daha hızlı atılmasını istiyorsunuz hükümette seçim baskısı nedeniyle biraz bunu zamana yayarak atmak istiyor siz bu noktada nasıl bir uzlaşma, nasıl bir çözüm yolu görüyorsunuz. Bir de son soru belki sürekli soruluyor kafamızda da. Hükümetle bir pazarlık mı yaptınız yani hükümetin seçimlere çatışmasızlıkla götürüp ya da bir yarı başkanlık, başkanlık pazarlığı mı yaptınız

Sayın Erdoğan'la ve bu noktada aranızda bir uzlaşma mı sağlandı? Bunlara da cevap verirseniz memnun olurum. Teşekkür ederim.

Sedat YURTTAŞ: Teşekkür ederiz.

Selahattin ÇOBAN (Avukat- Mazlum-DER): Katılımcılara çok teşekkür ediyorum. Avukat Selahattin Çoban Diyarbakır da avukatım. Benim iki sorum olacak. Birincisi Sayın Genel Başkan ifade ettiler, özellikle 21 Mart Nevrozunda Sayın Öcalan'ın açıklamasının bir mutabakat talepli olduğu ve bu mutabakat metni okunurken görülmesi gereken arka planın Adalet Bakanlığına bağlı bir cezaevinde bir hükümlü ile devletin anlaşmak suretiyle ben öyle anladım yani bir metin ortaya çıktı. ben Newroz alanından çıktığından bu metin için hani Öcalan'ın, Erdoğan'ın literatürüne yaklaşan bir metin yani daha doğrusu işte kardeşlik helalleşme gibi ifadelerin daha ziyade Erdoğan'ın literatürü olduğunu düşünüyorum. Sizde ifade ettiniz bir hükümlü olarak eşit şartlarda değiller. Bu, Bunun bir takvimi, bir süreci ya da eşitlenme imkânsıza yakın bir şey ama bu nasıl aşılabilir. Hükümlüyle devletin yapacağı görüşmelerde, müzakerelerde sürekli bir dezavantaj durumu olacaktır. Bunun aşılmasına ilişkin bir görüşmeniz oldu mu? Devletle ya da hükümetle? Bir ikincisi biraz önce başka arkadaşlarda sormuştu. İkinci sorum. Barış süreci ile birlikte işte HDP partisi doğdu, burada acaba hakikatten Kürtlerin millileşmesi yönünde engel olup olmadığı soruldu ama ben şunu sormak istiyorum. BDP ile yeniden şekillenen Ortadoğu'da milli birlik için Kürtlerin milli birliği için bir çaba ve çalışması var mı? Ya da bir önceki genel seçimlerde şöyle bir tarz vardı. Altan Tan ve rahmetli Şerafettin Elçi ile birlikte bir, BDP de bir açılım oldu ve çeşitli Kürt kesimlerini de içine alabilecek bir çaba içerisinde olduğunu biz gözlemlemiştik. Ben gittikçe bunun daraldığını düşünüyorum yanlış mıyım, yapılan HDP birleşmesi ya da HDP' ye geçiş süreci ideolojik bir birleşme olduğunu düşünüyorum. Bu da Kürtler arası bir birlikle ilgili BDP'nin bir çalışması ve çabası var mı? Teşekkürler.

Sedat YURTTAŞ: Çok teşekkür ederiz, çok sayıda soru birikti. Ama son soru Sayın Dursun'un ondan sonra sayın genel başkanın açıklamalarını hep birlikte dinleyeceğiz.

Mehmet DURSUN (Doktor) : Benim de sorum Sayın Genel Başkanıma olacak ben işin başka boyutuna değinmek istiyorum işte sizin iki gün önceki konuşmanızı da ben basından takip ettim ve son dönemlerde de gerçekten çok duygulandım eğitim, eğitim, eğitim deniyor. Şimdi eğitim aslında sadece ana dilde sınırlı değil her alanda eğitim yapmak komple düşünülmesi gereken bir unsur olduğunu düşünüyorum. Şimdi bunun motorize güçlerinin de üniversiteler olduğunu düşünüyorum bölgemiz üniversitelerini eğer ele alırsak Artuklu Üniversitesini bir tarafa bıraksak o da kısmen yani bir tarafa bıraksak diğer üniversitelerin hepsinin bizim bu coğrafyamızın sorunlarıyla çok ilgili olmadıkları oysa bir ortaklaşmalarının olmadığını düşünüyorum ve bu üniversitelerin bu anlamda önemli katkılarının olmadığını düşünüyorum. Ama uzun vade eğer düşünecek olursak

eğitiminde önemi eğer dikkate alınacak olursa köklü değişiklikler oluşturacak olan bu eğitim kurumlarıdır acaba süreç içerisinde bu müzakere sürecinde özellikle sizin planlamanızda, müzakere planlamanızda eğitimle ilgili üniversiteler ayağıyla ilgili herhangi bir durum var mı?

Sedat YURTTAŞ: Çok teşekkür ediyoruz çok sayıda soru birikti Sayın Genel Başkan şimdi tabi soruların bazıları birbirine yakın bazıları farklı dolayısıyla sıraladınız konuları

söz sizde Sayın Genel Başkan.

Selahattin DEMİRTAŞ: Teşekkür ediyoruz Sedat Bey. Soru soran görüşmecilere ve bütün arkadaşlara teşekkür etmek istiyorum kısa kısa cevaplar vermek zorundayım yani

soru sayısı fazla hiçbiri cevapsız kalmasın istiyorum şimdi müsaade ederseniz. Konukların Sorularından başlayayım. Değerli iş arkadaşlarımızın hocalarımızın soruları aynı zamanda yorum içeren sorularına cevap vererek başlıyım. Müzakere süreci Barış ve Demokrasi Partisini siyasi alan açtığı, yani bu diyalogun başlamış olması diyalogun kendisinin varlığı bile siyasal zemine tabi ki bir alan açtı, bir realite zaten bunun için diyalog ve müzakere yapılır, diyalog ve müzakere zemini silahlı alana zemin sunmadı siyasete zemin sundu. Şimdi tabi arkadaşlarımız BDP bunu ne kadar değerlendirdi yeterince değerlemedikleri konusunda, hususunda, görüşleri ve eleştirileri var partimizden kaynaklı belki Mithat Hocanın da sorusunda ve yorumuyla birlikte sorusunda belirttiği otuz yıllık alışkanlıkların işte yirmi üç yıldır siyasi parti deneyimimizin biriktirdiği alışkanlıkların, adaptasyon geri döneme adaptasyon sürecinin eksikleri partimizde olmuş olabilir bunu hiçbir zeminde ben inkar etmedim. Çünkü yani yüz yıldır inkar edilen ve bu inkarı kırmaya çalışan bir halkın siyasetini yürüttük, bu çok zorlu oldu bizim neslimiz bu, bunun içinde büyüyen bir nesildir yani ben bu sorunla doğmuş, bur da büyümüş şimdi bu sorunun aktörlerinden, muhataplarından biri olan bir partinin eş genel başkanıyım yani sorunla birlikte büyüyen nesillerden söz ediyoruz artık. Tabi ki alışkanlıkları yaratıyor tabi ki zorluklar kendi çevremizden zorlukları yaratıyor bakın Kürtler devleti iyi tanırlar, Kürtler Türkiye'yi iyi tanırlar, Kürtler Türkleri iyi tanırlar ama aynı tanıma oranı, devlet açısından, Türkler açısından veya Türkiye açısından Kürtler için geçerli değildir. Devlet Kürtleri iyi tanımaz, iddia ediyorum. Bu hükümet bu meseleye en çok kafa yormuş işte açılımlar müzakere süreçleri başlatmış bir hükümettir. Bu da Kürtlerin kendisini AKP yi tanıdığı kadar AKP Kürtleri tanımaz. Sokağın ruhunu, dünyasını, nabzını devlet olarak maalesef ki ölçemediler halen de öyledir, halen de öyledir bir küçük anekdot belirmek istiyorum; İmralı da biliyorsunuz görüşmelerde, avukat görüşmelerinde kayıtlar tutulur ve devletin ilgili birimlerine götürülür, o kayıtlarda bile bakın, bu dönemden söz ediyorum AKP döneminden, o kayıtlarda bile, yani avukat ve Öcalan görüşmesi; devlet kayıt tutulur, o kaydı da hani Türkiye'de hepimiz göremiyoruz, düşünüyoruz, adalet bakanı görüyordur, belki başbakan görüyordur, basına masına verilen kayıtlar değil, bizim gördüğümüz avukatların kendi tuttukları notlardır. Yani Türkiye'de üç-dört kişinin gördüğü gizli kayıtta bile Abdullah Öcalan'dan terörist başı olarak söz eder bu devlet. Yani ''avukatı terörist başına şunu dedi'' ''terörist başı avukatına şunu dedi'' sözde Kürt sorunu dediler, parantez içinde. Yani devlet üç dört kişinin gördüğü gizli belgede bile Kürtlere yaklaşımını onun liderine siyasete yaklaşımını bir türlü değiştirmede. Şimdi bu Kürt cephesinde kürdün dünyasında muazzam bir güvensizlik yaratmıştır. Bunun tarihsel nedenleri var güncel nedenleri var aktüel nedenleri var bu bizim parti olarak ta siyasetimizi hızlı bir şekilde konjonktüre uygun adaptasyona veya değişime uğratmamızı zorlaştırıyor. bu Kürtlerin dünyasından, iç dünyasından sosyolojisinden kaynaklanır. Birde ağır travmalar yaşamışız. biraz önce bir kardeşimiz ifade etti bu coğrafyada ağır travmalar yaşamış

halklardan biridir Kürtler, hem yakın tarihte hem geçmişte yani cumhuriyet tarihi boyunca Kürtlerin, Kürtlerin bütün tarihleri acıyla yoğrulmuş yani Şeyh Said'i, Rızası, Zilan'ı Koçgirisi, taa bugüne kadar köy yakmalardan işkencelerden gayri meçhuller buradakilerin birçoğunun tanımını yaptık zaten, bu acılı tarih ve bu mağduriyet hissi bu travma beraberinde bir öfke yaratmış, yani en makul kürdü de karşınıza alsanız içinde bir öfke vardır bazıları bu öfkeyi rahat bir şekilde dışarıya vurur, bazıları bu öfkeyi makul hale getirip kamuoyuna sunuyor, bazıları bu öfkeyi siyasete dönüştürüyor, bazıları bu öfkeyi başka şekillerde dışarıya vuruyor, dolayısıyla Kürtlerdeki bu öfke halini hükümetin iyi okumasa lazım. Bu öfke haline dokunan temas eden söylem, bu öfke halini harekete geçiren pratik, Kürtlerde bir anda eski travmatik günlerini ve anılarını hatırlatıyor ve hükümet müzakere sürecinde çok sık dokunur bu bam teline. Bazı pratikleriyle, bazı söylemleriyle Kürtlerde bunu çok sık harekete geçirir, şimdi Kürt siyasetçisi dediğiniz Oxford ta Kürt tarihinden ve Kürdistan gerçeğinden yalıtılmış laboratuvar ortamında yetişmedi. Kürt siyasetçisi bizzat yıkım altında aynı bahsettiğim travmasından geçip bu partisinin başkanı olur vekili olur belediye başkanı olur, gençlik kolları meclisinde, kadın meclisinde çalıştı; anası oldu, erkeği oldu, büyüğü oldu, yaşlısı oldu ama neyse. o Kürt toplumunun bütün sosyolojisini yaşayan bir siyasi aktör, dinamik bir aktör olarak varlığını sürdürüyor. Bu nedenle evet BDP nin zorlukları var bunların mazeretini olarak ifade etmiyorum mutlaka ki bunların aşılıp profesyonel düzeyde meseleye yaklaşılması müzakerenin ruhuna denk bir politika üretimi açısından da mutlaka bu meselelerde profesyonel olması gerekir. Ama bizimle sağlıklı müzakere yürütmek isteyen muhatabımızın da bütün bunlara katkı sunması ve destek olması gerekir, gerçekten de karşısında güçlü bir siyasi aktör ve muhatap görmek istiyorsa bugüne kadar yürüttüğümüz bütün temaslarda görüşmelerde meseleyi detaylı bir şekilde muhataplarımızla paylaştık bakın ciddi ve gerçekten de samimi bir sürece gireceğiz bizim cephemizde şu şu hassasiyetler vardır, bu hassasiyetlere dokunduğumuz anda refleksler, olası reflekslerde şunlar şunlar şunlardır. Ve bu refleksleri biz bir yere kadar önleyebiliriz dolayısıyla gerçekten sağlıklı yürüsün istiyorsanız bu hassasiyetlerle çok uğraşmayın, 30 Mart. yani kürdün acısıyla oynamayın bakın Roboski bir acıdır mesele bununla oynamak yerine bunu çözmeye çalışın tutuklular meselesi tutuklu siyasetçiler hasta tutuklular insanlarımız içerde ölüyor kanserler iki eli iki ayağı tutmayan tutuklular var bunlar mesela bizim hassas olduğumuz konulardır. Toplum hassas olduğu için siyasetini yaparken biz bunları asla göz ardı edemeyiz dolayısıyla bu meselelerde sizler ilerleme kat ederseniz bizlerde siyasi aktörler olarak çok daha güçlü bir siyasi zemini kullanma iradesi gösterebiliriz. Yine seçim barajı; siyasete alan açan çok önemli bir meseledir gerçekten de siyasete alan açmak istiyorsanız sadece BDP için değil bütün siyasi partiler için geçerlidir bunu mutlaka ortadan kaldırmanız lazım. İfade özgürlüğü; siyasetin ve yani her türlü toplumsal ilişkinin olmazsa olmazıdır. Kısıtlama; Avrupa standartlarında evrensel standartlarda bir kısıtlama dışında kısıtlama kalmaması lazım. Yani şiddet

övgüsü ve şiddet içermeyen, ırkçılık çağrısı içermeyen, şok edici de olsa her türlü düşünce özgürdür. Şuanda bile, şuanda bile bakın bir yıldır diyalog müzakere meselesini tartışıyoruz. Halen hem devletin yargısal baskısı vardır hem bürokrasi baskısı vardır hem mahalle baskısı vardır, hem siyasi baskı vardır, yani herkes düşüncesini, kafasından geçeni, fikrini, çözüm önerisini söylerken bir ölçüp tartıp öyle konuşuyorlardı. Ya bunu göze alırsınız belirli özgürlük alanı kendiniz ister araştırıp istediğiniz gibi konuşursunuz bedeli neyse ödersiniz ya da bir oto sansür dahilinde konuşabilirsiniz. Bu da siyaset alanını daraltan bir şeydir. şimdi bu BDP açısından böyledir yani siyaset alanı müzakere meselesi genişletti. Evet bu işin doğasında vardı ama bunun kullanılıp kullanılamaması atılabilecek pratik adımlara bağlıydı bu adımlar atılmadı biz buna rağmen siyaset zeminini zorluyoruz bizim elimizdeki imkanlarla iktidar partisinin elindeki imkanları geçin. CHP ve MHP 'nin elindeki imkanları bir kıyaslayın bakalım sadece o maddi imkanlar değil tabi. TRT nin bilmem kaç kanalı vardır arkadaşlarımız bir istatistik çıkarmışlar siyasi partilere verilen süre ayrılan süre oran itibariyle AKP yüzde seksen beş, BDP yüzde bir-iki TRT den bahsediyoruz oysa TRT nin kuruluş kanunu vardır biliyorsunuz kamusal yayıncılık yapar kimsenin özel kanalı değildir bu bile özel kanalı geçtik zaten Sayın Başbakan bir yerde konuştuğunda canlı yayın yapmayan kanal zaten fişlenmiş kanal olarak hemen şeye geçiliyor biliyorsunuz. Bu zaten sizin, TRT hepimizin vergisiyle maaşlarını ödediğimiz kişiler orda hepimiz için yayın yapacak. Orda bile bizim seksen katımız imkana sahip iktidar partisi CHP ve MHP' de bundan faydalanıyor yine bundan faydalanmayan BDP dir. Yani siyaset alanının hangi noktasına bakarsanız bakın BDP ye siyaset alanı daraltılmak üzere sistem kurgulanmış ve bu değişmemiştir. Benim Eş Genel Başkan olarak yaptığım bütün toplantılar MYK toplantısı, parti meclis toplantısı, il başkanlarıyla yaptığım toplantı, İl binasında herhangi bir arkadaşımla yaptığım toplantı, devlet tarafından halen dinlenmektedir yasadışı bir şekilde halen bütün toplantılarımız dinleniyor, ya dışarda araç bulunduruluyor, ya böcekler vardır. Her tarafta dolayısıyla gizli bir şekilde dinlerler, bu yetmez gittiğimiz her yerde beş ayrı güvenlik kamerası bütün hareketlerimizi kamera altına alır; kiminle görüştü kim bizimle görüştü, kim bizimle yemek yedi, kim bize selam verdi. Bunu da göstererek yaparlar niye bize selam veren tedirgin olsun, devletin beş tane kamerası onu kaydediyor. Bizimle yemek yiyen, çay içen tedirgin olsun. Şimdi bunlar siyaset alanını genişleten şeyler mi sormak lazım yani evet biz travmalar yaşadık, acılar yaşadık hani geçmişimiz gerçekten sancılıdır ama bütün bunlardan dersler çıkarmış bir siyasetiz, aynı zamanda biz siyaset alanı sunduk, işte buyurun siyaset yapın diyoruz; yapmıyorlar demek herhalde haksızlıktır biz bu zorluklara rağmen siyasal alanda mücadeleden kararlıyız, asla silahlara dönülmemeli diyoruz asla silah kullanmamalı diyoruz elinde silah olanlar ne diyor o zaman davanın lideri ne diyor. Diyor ki biz silahı elimize aldığımızda siyaset imkanı yoktu, kimse bize siyasette yapın demedi, böyle bir imkan da sunulmadı, dolayısıyla biz silahı siyaset yapmanın aracı olarak kullandık. Başka seçeneğimiz yoktu.

Şimdi Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Başbakanı bana diyor ki; silah kullanmana gerek yok, siyaset yapmak istiyorsan başka araçlar, başka argümanlarla bunu yapabilirsin ben de Abdullah ÖCALAN olarak diyorum ki; evet sen bu konuda haklısın madem silahla yapma başka yöntemle araçlarla siyaset yap diyorsan ben silahları bırakmaya hazırım silahı bir siyaset yöntemi aracı olarak kullanmayacağım ben bunun kararını veriyorum. hadi sende şimdi siyaseti başka araçlarla yapmanın imkanını sun. Bıraktım silahları geri çekilsin dağdan da indirmeye de hazırım şimdi sen bana siyaseti başka araçlarla yapmanın imkanını sun. Ne sundun şuana kadar Abdullah ÖCALAN ve PKK ye silah dışında siyaset yapma imkanı olarak ne sundu bu devlet veya bu hükümet hangi adımı attı şimdi bu mesele böyle çözülmeyeceğine göre bir şey sunmanız lazım değil mi. Yani dış dünyayla temas bile biliyorsunuz başbakanın iki dudağı arasındaki şeye bağlı, lütufa bağlı kim gidecek kim gitmeyecek veya gidecek mi, gitmeyecek mi, ailesi gidecek mi, avukatı gidecek mi. şimdi diyor ki Abdullah ÖCALAN haklı olarak Biz Ortadoğu da bütün dengeleri sarsabilecek büyük bir harekete dönüşmüştük, silahlı gücümüzle büyük bir etkili güce dönüşmüştük, siyaseten de etkili bir konumdayız, biz bunu Türkiye Cumhuriyeti Devletine karşı kullanmak istemiyoruz. Geri çekildik ve bunun karşılığında siyaset yapmanın imkanlarını, yani müzakereyle en azından siyaset yapmanın olanaklarını, imkanlarını yürütmek istiyoruz. bu noktada da istiyorlardır işte bunların hepsi bu süreçte tamamlanması gereken yetersizliklerdir. Bunlar olmasın diyelim hükümet bunların hiçbirini yapmadı, bizim siyaset geleneğimiz siyasete başladığı günlerde bugünkü koşulların yüzde biri bile oturmamıştı, örnekleri yanımızda bir arkadaşımız yanımızda oturuyor, az önce Sayın Abdulkadir Selvi belirtti, HEP döneminde bu yana bu gelenek siyasi mücadele ile yürütülüyor ve siyasetle sorunları çözülmeye çalışılıyor koşullar ne kadar zor olursa olsun biz siyaset yapmaya devam edeceğiz, siyaset alanlarını zorlayacağız, Barış ve Demokrasi Partisi olarak topu başka yere atmak, efendim siyaset tekrar silahlı devreye gersin deme gibi bir lüksümüzde olamaz vicdanen de ahlaken de hiçbir siyasetçi böylesine bir anlayışı savunamaz. AKP ister adım atsın ister atmasın biz siyasi mücadele ve siyaset kanallarını genişletme konusunda ısrarımızı sürdüreceğiz, bu ısrarımız tarihsel olarak yüklendiğimiz misyonun gereğidir. Biz sadece Türkiye de iktidar partisi olabilmek için kurulmuş muhalefet partisi değiliz. Bu aynı zamanda Sayın SELVİ' nin sorusuna cevap olsun. Bir misyonumuz var; inkar edilmiş bir halk, inkar edilmiş bir coğrafya onun tanıtılması, haklarına kavuşması için siyasi mücadele yürütmeyi önümüze hedef olarak koymuş ve bu misyon için kurulmuş bununla birlikte Türkiye' nin Demokrasisine katkı sunma gibi bir hedefi olan bir partiyiz Dolayısıyla tek hedefi iktidar olan bir parti olsak bugünkü koşullarda muazzam pragmatist olmamız, değişimle çok fazla dalaşmamamız, sisteme çok fazla karşı çıkmamamız ve bu sistemin içerisinde iktidara doğru yürümemiz gerekir. bu bizim misyonumuza aykırıdır. Bu sorun çözüldüğü gün ya da çözüm yoluna önemli ölçüde girildiği gün, BDP yeni bir misyon önüne koyacaktır; ismi BDP mi, başka bir şey mi olur

ama o parti hiç şüphemiz olmasın Türkiye'nin tamamını demokratikleşme hedefiyle her yerde iktidara yürüme hedefiyle büyüyecek bir parti olacaktır ve o da şuanda ki zemin üstünde bugünkü BDP nin zemini üstüne oturacaktır yeni bir sayfa ya da sıfırdan başlamayacaktır ve şu günkü sistemde ve modelde Barış ve Demokrasi Partisi belki bir seçimde tek başına iktidar oldu, size sunabileceği şu devlet modeli ve şu anlayış şu yönetim mekanizmasıyla size sunabileceği asla mı asla demokratik özgürlük değildir. BDP iktidar olsa diyorum. Bu nedenle bizim misyonumuz bu devletin anlayışını yönetim modelini mekanizmasını resmi ideolojisini değiştirmek üzerine kurulu bir mücadele misyonudur .biz bir mücadele partisiyiz bu değiştiği gün Türkiye nin her yerinde bütün siyasi partiler kendini ifade edebilecek örgütleyebilecek temsil hakkı bulacak. Şimdi biz BDP olarak tek başımıza iktidar olduk diyelim ki yav Türkiye'de otuz-kırk tane parti var bunlar ne yapacaklar bunlara iyi kötü insanlar oy veriyor. Kimine yüzde 0,1, kimine yüzde 10, kimine yüzde 20, şimdi biz yüzde 34- 35- 40 50 aldık iktidar olduk, ne oldu o ülkeye demokrasi gelmiş mi oldu? Diğer partiler, diğer anlayışlar, faklı düşünenler ne olacak, o insanlar, işte özerklik yönetim modeli herkesi en azından yaşadığı dar alanda yerinde iktidarlaşma demokratik iktidar kurma kendini temsil ettirme eğitim sorunu, kimlik sorununu, kültür sorununu kendi yerel parlamentosuyla bölge meclisi mi dersiniz, il genel meclisi mi dersiniz, ille de şu ismi dayatmıyoruz biz. Ama Türkiye de ille iktidar tek başına iktidar olmadan da yerinden yönetim modeliyle yönetime katılabilme hakkını savunuyoruz biz böyle bunu araştırıyoruz ve bunu başarırsak biz bütün Türkiye yi yönetmek zorunda falan değiliz. Kürdistan bölgesinde bize mi oy veriyorlar, halkın takdiridir bakarsınız biz Kürdistan'dan az oy alırız. Bakarsınız Marmara da daha fazla oy alırız bunun bugün garantisi var mıdır yoktur. Ama biz önerdiğimiz yerinde yönetim modeliyle her yerinde istisnasız Türkiye'nin her karış toprağında demokratik yönetim modelleri inşaa edilsin istiyoruz. Biz tek başımıza iktidar olmayı hedeflersek bu modelden vazgeçmek zorundayız ya bu ya bu, ikisini aynı anda savunamazsın katı merkezli bir yönetimde Ankara da ben iktidar olacağım devleti ben yöneteceğim derseniz bu bizim modelimize aykırıdır. Biz Türkiye'nin tamamını biz yöneteceğiz iddiasıyla yola çıkmıyoruz. Demokratik özerklik modeli zaten tek başına bütün Türkiye'yi ben yöneteceğim diyen anlayışa karşı alternatif bir siyasi mücadeledir. Biz kendi kuyumuzu kendi elimizle kazmayız. Diğer partilerden farkımız da budur ama bugünkü modelde hükümeti buna zorlayan bir muhalefet yürütüyoruz, bu modeli değiştir diyoruz, yani bu modeli kurmak için ille de iktidar olmamızda gerekmiyor, yani muhalefetle nereye kadar, muhalefetin bütün olanaklarını kullanarak ta iktidarı dönüştürebilirsiniz değiştirebilirsiniz devleti değiştirebilirsiniz Kürtlerin mücadele tarihi bunun somut örneğidir zaten. Bunlar hepsini biz değişebileceğini değişmesi gerektiğini düşünüyoruz ve bu konuda kesinlikle müzakereci bir yaklaşımımız vardır asla dayatmacı değiliz, şu model olacak olmazsa olmaz gibi bir yaklaşımımızda yoktur. Bir öneri yapıyoruz, tartışılmasını istiyoruz. Türkiye için Kürdistan için bütün halklar için en uygun

model neyse o hayata geçsin istiyoruz ve hayata geçecek modelde sadece Kürtlere Kürdistan da yaşayan halkı savunmuyoruz. Biz, orda yaşayan bütün toplulukların yönetime katılma hakkı vardır, kendi kimliğiyle, kültürüyle, inancıyla, mezhebiyle yaşama hakkı vardır, kim varsa o coğrafyada Kürt örgütleri bunu savunuyor. Bunu sadece Kürdistan coğrafyası için değil. Türkiye'nin Anadolu'nun tamamı için uygulayabiliriz biz diyoruz. Şimdi bir Ermeni kardeşimiz ifade etti ne olacak yani Kürtler statü kazanınca diğer halklar ne olacak? İşte bu yönetim modelinde eğer yerinden yönetim modelinde bütün kimliklere inançlara yönetim hakkı temsiliyet hakkı kendini örgütleme hakkı tanınırsa kimsenin bir şey yapmasına gerek yok. Kürtler kim ki Ermenilere lutfen bir şey verecek, Ermenilerin zaten hakkıdır. Kürtler lutfen Ermenilere yarın öbürgün statü kazanıldığında bir şey verecekse Kürt zaten tekçi ulusunu kurmuş demektir, yıllardır bu mücadele ettiği geleneği kendisi kendi bünyesinde var etmiş demektir. Bu Ermenilerin bu coğrafyada yaşayan Yezidi'sinin, Alevi'sinin, Sunni'sinin, zahmet yaşıyor olmakla, var olmakla olan haklarıdır. Bu hakların nasıl korunacağını iktidarı paylaşma esası belirler. Kürtler kesinlikle tekçi egemenliğe karşıdır. Egemenlik paylaşılmalıdır, yönetim anlayışı paylaşılmalıdır bunun aksine hareket etmek kesinlikle beraberinde otoriter bir model sistem getirir, çatışma getirir, gerilim getirir, kürde de huzur mutluluk falan da getirmez özgürlükte getirmez o nedenle hep birlikte özgür olursak doğrudur. Olmazsak şuanda ki Türk anlayışının yerine Kürt geçer ve kuracağı tekçi ulus devlet modelini yaşatmak için geri kalan bütün kimlikleri ya ezmek zorunda ya kesmek zorunda ya öldürmek zorunda kalır, başka türlü yaşayamaz ki. Bizim Barış ve Demokrasi Pastisi olarak demokratik çözümden anladığımız budur ve Sayın ÖCALAN ın ortaya koymaya çalıştığı perspektif budur, anlatmaya çalıştığı perspektif budur. Şimdi Ak Parti hükümeti bu anlayışla birebir uyuşan bir politikayı bir çözüm süreci mi sağlıyor, hayır. Taban tabana zıt mı onu da söyleyemeyiz benzer yönleri var faklı yönleri var yani tümüyle Kemalist, statükocu yaklaşımla mesele ile ele almıyor AK Parti hükümeti, ondan farkı da var. ama tümüyle bu şekilde geniş herkesi yönetmeye, yönetim hakkına dahil eden, herkesin kimliğini, yaşam tarzını benimseyen bir anlayışla mı yönetiyor ülkeyi ve bu şekilde mi yaklaşıyor çözüm sürecine, hayır. Onu da Deniz Bey belirtti. Yani Türkiye de genel demokratikleşme konusundaki parametreler ilerlenen çıta neyse müzakerede de yaklaşım odur. Gezide insanları döven bir hükümet Kürtler karşısında demokrasi getiremez oradaki insanlara saygı duymasını bekleriz biz hükümetin. Orda ayrı burada ayrı davranamazsınız dün buradaki Kürtleri döverken oradakiler seviniyordu bugün orda Türkleri döverken Kürtlerin sevinecek hali yok. Her yerde Türkiye nin her yerinde her kimliğe her inanca biz saygı veriyoruz, demokrasi özgürlük istiyoruz bu gerçekleşmediği müddetçe bakın Türkiye de küçük bir grup bile küçük etnik bir grup ya da küçük etnik bir inanç grubu, mutsuz olsun ezilmiş olsun, O Türkiye ye kesinlikle problem çıkaracaktır, haklıdır da. dağa çıkarak problem bir çıkarırlar, başka bir şey mi yaparlar ama bir arıza çıkaracak hiçbirimiz mutlu olamayız ille

o küçük azınlıkta olsa onlar, onların hakkını hukukunu teslim edene kadar biz demokrasiyi inşaa etmiş sayılmayız aslında. BDP bunun için mücadele ediyor. Rojava' da geliştirilmek istenen anlayışta budur, aynı çizgide aynı siyasi anlayışta ideolojik perspektiften beslendikleri için söyleyebiliyorum Rojava da bunu inşaa etmeye çalışıyor ve bu çizgiyle gelenekçi çizgi arasında şuanda mücadele sürüyor. Rojava'yla herhangi statü konusunda hükümetle bir uzlaşma anlaşmaya varılmış değil, tam tersi bir gerilim söz konusu Hüseyin Hocam böyle olduğunu pek normal olarak söylüyor. Ama durum maalesef ki öyle değil Rojava' da bir, bu halde bir statüyü kabul edilmeyeceğini en üst düzeyde zaten ifade ediyorlar görüşmelerimizde de bu açıkça ifade ediliyor, belirtiliyor. Şimdi hükümetin önünde müzakere ile ilgili bizimde sunduğumuz bir program var İmralı'da Sayın ÖCALAN ında sunduğu bir program var. buna ilave olarak ta siz diyebilirsiniz proje diyebilirsiniz. Ama aşağı yukarı yani üçüncü aşamanın ortasına diyelim, üçüncü aşamanın sonuna değil de bütün bu silahsızlanmanın gerçekleştiği aşamanın son noktası demeyeyim ama üçüncü aşamanın ortasına kadar aşağı yukarı, sunulmuş hazırlanmış projelerimiz var, hükümete sunulmuştur, yani nelerin yapılması gerektiğini nasıl yapılması gerektiği konusunda bizi ilgilendiren yani siyaseti ilgilendiren kısmı ile ilgili biz sunduk. Sayın ÖCALAN ı ilgilendiren kısmıyla ilgili olanla kendisi sundu ama başlıklar halinde sekiz başlık halinde kendisi sundu bunu bir proje olarak tartışmak istediğini hükümete iletti. Hükümetin bu konuda geri dönüş cevap alınmış değildir. Takvimde dahil olmak, takvimde dahil olmak üzere şimdi bizimle hükümet arasında bir takvim gerilimi var mı veya uzlaşmazlık var mı? Var doğru. yani Hüseyin hocamız bunu doğru tespit etti. evet takvimlerimiz arasında bir sıkıntı var yani hükümet bu işi ağırdan da alsak yani raya oturttuk artık yani yavaş ta olsa gideriz bu yoldan rehaveti ve rahatlığı içerisinde bizim tarafta yani Kürt tarafında ise hani Ortadoğu da gelişmeler hızlıdır bugün koşullar meseleyi ele alma ve ilerleme adım atmaya uygundur Ama yarın sabah böyle olacağının garantisi yoktur dolayısıyla adım atılması gerektiği yerde kesinlikle adımlar atılmalı uzatılmamalı bu konuda bir takvim meselesinde hükümetle aramızda uzlaşamadığımız bir yaklaşım var, geri çekilme konusunda da mesele geri çekilmenin bu hale gelmesinde hükümetin yaklaşımı etkili oldu bakın o süreçte gidip gelenlerden biri bendim kandile de hükümete de İmralı'ya da gidip geliyordum konuşuluyordu bütün konu yazılıp çiziliyordu bir kısmı da burda yazılmış mutlaka ki vakıfsınız, ÖCALAN şunu diyordu. Çok hızlı bir şekilde geri çekilme olmalı çok hızlı. çünkü geri çekilmeden rahatsız olacak o kadar çok güç var ki ulusal arası düzeyde içerde dolayısıyla hızla yapmalıyız ki hemen ikinci aşamaya geçip, pratik adımlar noktasına gelin ki müzakere sürecini rahat rahat sağlama bağlayalım bu nedenle hükümet acilen bir yasa çıkarsın, geri çekilme yasa çerçevesinde olsun kimse de zora girmesin ne geri çekilen ne geri çekilmeyi isteyen yargıcı, mahkemesi, kaymakamı, valisi, jandarma komutanı, içişleri bakanı, başbakan, benimle görüşen heyeti, bende dahil olmak üzere sizler milletvekili olarak bu sürece dahil olan gidip gelen herkesin bu hukuki

güvenliğe ihtiyacı var, o da bir yasayla olur, bir madde ile olur bir fırkan olur takdir sizindir siyasetçi sizsiniz parlamentoda böyle bir şey yapsınlar çok hızlı bir şekilde geri çekilme getirsin bu konuda hükümet bir çalışmada yapmıyor yani bir yasa taslağı üzerinde çalışıp biz önerimizi yaptık yasa taslağını çalıştık adalet bakanlığı ile hükümetle paylaştık. Hükümette bir çalışma yürüttük ama ne zaman ki geri çekilme takvimi başlayınca hükümet yasa olmaz dedi. şimdi taban bu kadar hazırlanmış, çözüm süreci başlamış, herkes umutlu geri çekilmeyle ilgili nevroz da güçlü mesajlar verilmiş bu kadar büyük hazırlıklar yapılmış ve hükümet yasayı çıkaracağını hem bize hem Sayın ÖCALAN a söylemiş ben bu yasayı çıkaracağız. Ama şöyle mi böyle mi üzerinde çalışıyoruz tartışıyoruz dediler. Bir anda yasayı çıkarmama kararı verdiler şimdi yasa çıksa bir ayda belki geri çekilme tamamlanacak bazı yerlerde araçlarla bazı yerlerde açık bir şekilde yasal bir iş yapılıyor hepimiz buna yardımcı olacağız otobüslerle belki başka şekilde geri çekilme tamamlanacak ve geri çekilmenin yeri olarak ta tam yer tespit edilmemiştir. Mesela Cudi dağı olabilir deniyor. Türkiye sınırları içerisinde bir dağda olabilir Gari dağı olabilir İran Hakkari üçgeninde. Ciro Dağı olabilir, bunlar ismen de zikredilmiş zaten heyetle de görüşülmüş, ille kandil dağına gidecekler diye bir şey de yok, çünkü niye geri çekiliyorlar bir yerde toplanacaklar provokasyon olmasın diye bir yerde bulunacaklar ki dağınık olmasınlar hiçbir yerde karşılıklı gerilim çatışma riski olmasın bir yerde toplanacaklar ki çok hızlı bir şekilde çünkü geri dönüş başlayacak dağa iniş başlayacak bu yüzden geri çekilme bir formül olarak denendi ve kararlaştırıldı şimdi böylemi olur. bakın burada peki yani ben burda Barış ve Demokrasi Partisi Eş Genel Başkanı olarak konuşuyorum. Bizim eksiklerimiz ve fikirlerimizi ses kayıtlarında konuşuyorum pek iyi ifade etsinler. Ama benim gördüğüm o dönemde hükümet daha kararlı daha cesur davransaydı şuan ki aşama üçüncü aşama olacaktı. biz daha ikinci aşamaya başlamadık bile. Eğer o yasa çıkmış olsaydı ve yasal yollar çerçevesinde işi yasalarla paketlere gerek yok bazen bir madde bazen üç madde ile yasalarla götürebilseydik biz şuanda üçüncü aşamayı geri dönüşlü konuşuyor olabilirdik bunu yapamadık işte. E şimdi burada PKK nin ÖCALAN ın BDP nin nasıl bir günahı vardır bir anda şunla karşılaştık bugüne kadar güvenlik nedeniyle gidilemeyen yapılamayan karakol inşaatları büyük bir hızla tamamlamaya başlandı. Görmüşsünüzdür bir çoğunuz Kürdistanı gezenler bilirler Kalekol yani bildiğiniz Karakol değil mi bunlar bildiğin kale bunların inşaatları hızlı bir şekilde tamamlanmaya çalışılıyor. Şimdi sen biriyle görüşüyorsun örgütün lideri ve örgütün lideri gerillaları dağdan indirecek bu noktada sen onunla aşamasındasın asıl indireleceğini konuşuyorsun bu dağdan indireceğin kişilere karşı tedbir olarak başlattığın inşaatları da sürdürüyorsun çünkü o dağda ne kürt var ne sivil yerleşim var sadece gerillalara karşı yapılıyor o karakollar. O karakollarda o kişilerle konuşurken hızla yapmaya devam ediyorsun e niye ben daha önce başlamıştım diyorsun. yav iyide dağdan inecek bunlar bu karakollar orda müze mi ne, neye yapıyorsun onları niye bu kadar parayı harcıyorsun devam ediyor inşaata. Dağdan inecekler dağda PKK li

kalmayacak karakollar yüz otuz tane, yıktık TOKİ yi yaptık karakol niye yapılıyor niye devam ediyor bunlar, izahı yok e biz bunlara zaten başlamıştık ya başlamıştınız da bitirme gerekçeniz nedir niye bitecek ne amaçla o karakollar konacak bitiyor bakın kürt sorununda savaş silah meselesini bitirmek üzerine konuşuyoruz bunun izahı yok dolayısıyla PKK, gerillaları da Abdullah ÖCALAN'ıda hem askeri amaçlı HES ler hem askeri amaçlı karakollar hem de Başkale Bingöl Bitlis gibi yerlerde yeni koruyucu alanlı yerlerde şunu düşündüler yav biz geri çekiliyoruz ama bu devlet askerlik güvenlik tedbirlerini artırıyor yasa zaten çıkmadı dolayısıyla geri çekilmeyle ilgili bir anda frene basıldı durdu şimdi gelinen noktada ilerleme istemiyorsak. ki biz bunun için çaba sarf ediyoruz bir mücadelenin bütün mekanizmalarıyla birlikte başlaması gerekir aleniyetin oluşması gerekir üçüncü bir gözün üçüncü bir gözlemcinin veya müdahalenin mutlaka masaya oturması gerekir yurtiçinde de olabilir ille ulusal arası bir mekanizmaya da bu aşamada ihtiyaç duyulmaz. Belki silahsızlanma aşamasında üçüncü aşamada Birleşmiş Milletler ve benzeri mekanizmanın mutlaka tartışılabilir ama bu aşamada üçüncü göze mutlaka ihtiyaç vardır. Rojava politikasının değişmesine kesinlikle ihtiyaç vardır kürdü birbirine karşı gerilimli politikayla karşı karşıya getirip bundan nemalanma siyaseti bu saatten sonra kürdü değil Türkiye'yi zora sokar. Kürtler tarihlerinden ders çıkartarak biz Kürtler kendi aramızda sorunlarımız ne kadar büyük olursa olsun oturup konuşmayı çözmeyi artık becerebiliyoruz çok şükür ki bu noktadayız. Biz Sayın Barzani'yle veya Kürt hareketiyle hangi gerilimi yaşarsak yaşayalım oturup bir masada sorunlarımızı konuşabiliriz. Yakın geçmişimiz kendi aramızda çok acılıdır sancılıdır yeri geldiğinde utanç vericidir ama biz halka söz verdik ulusal birliğimizi sağlayacağız. Sorunlarımızı çözme konusunda da ve artık diyalog yöntemini de bir nebze de olsun konuşma yöntemini deneyeceğiz bunun için de çalışacağız başka da çaremiz yoktur. Şimdi Türkiye Cumhuriyetinin artık bu politikalardan vazgeçmesi lazım yani onun niyeti ne olursa olsun Kürtler artık birbirine düşmanlık yapmayacaktır buradan beslenmeyi bırakması lazım Rojava da Türkiye'nin düşmanı olarak şekillenmeyecektir Türkün düşmanı olarak şekillenmeyecektir bugün Güney Kürdistan Türkiye açısından bırakın zararı dünyanın En yararlı bölgesi haline geldi. Dünyada en karlı siyaseti ticareti şuanda Güney Kürdistan'da yürütülüyor Rojava yarın öbür gün statüsüne kavuştuğunda Türkiye'ye düşman mı olacak. Türkiye'ye zarar mı verecek Kürdün ne İranlısı ne Türkiyelisi ne Iraklısı ne Suriyelisi yani bir bütün olarak Kürdistan, hiçbir toplumsal kesimi bugün Türkiye Arab'a Farsa düşmanlık üzerine siyaset yapmıyor gerçektende barış için gerçektende birlikte yaşam için bir statü oluşturmaya çalışıyor Hüseyin Bey'de herhalde ayrılmak zorunda olduğunu mu söylüyor? Sorularınıza en azından cevap verebildik

Hüseyin YAYMAN : Yok 10 dakikamız varmış.

Selahattin DEMİRTAŞ : Bende toparlıyorum sizin buradan giderken Ankara'ya

cevaplarda gitmiş olur diye özellikle ifade ediyorum. Bütün bu süreçlerde karşılıklı güveni oluşturabilecek tarihsel hataların tarihsel yanlışların güvensizliklerin ortadan kalkmasına katkı sunacak en önemli mekanizmalardan biride hakikatle geçmişle yüzleşmek yani özür. Şeyhmus Beyin söylediği geçmişteki hataların telafisi mekanizmasıdır. Bu Türkiye'de nasıl olabilir yani bunun şekli şemalı yöntemi merasimi nasıl olabilir. İnanın ki bu konuda hani bir şablonluk yok dünyada değişik yöntemlerle yapıldı bu biliyorsunuz Alman Başbakanı gitti .. yanında diz çöktü aniden ve özür diledi bu şekilde bir seromoni oldu. Türkiye'de de bunun bir şekle konulması lazım ama ciddiyetle herkesi tatmin edecek şekilde Kürtünden Ermeni'sinden dindarından yani zulüm görmüş bu topraklarda, kimi öldürülerek kimi yok sayılarak kimi inkâr edilerek kimi baskılara maruz, zulüm görmüş herkesten bu devletin resmi olarak ikna edici bir çerçevede ve gerçekten iç huzurumuza kavuşabileceğimiz evet bu devlet bundan sonra bunları artık yapmayacak bu kadar ciddi özür dilediğine göre diyebileceğimiz çerçevede bir özürü dilemesi gerekiyor. Çünkü özürün anlamı şudur: bir daha bu olmayacaktır bunun garantisidir, özür. Yoksa geçmişinizi geri getirmeyecek Ermeni kardeşlerimizin bu topraklarda yeniden yaşatamayacak ya da işte başörtülü insanların inançlı insanların doksan yıldır Kemalist sistemde gördüğü zulmü geri getirmeyecek, Kürtlerin yüz yıldır çektiklerini ortadan kaldırmayacak ama bir daha bunların yaşanmayacağının en azından manevi dünyada tatmini açısından garantisidir özür. Geçmişle hakikatle yüzleşme olmadığı müddetçe de işte bu güven ortamı oluşmaz. Müzakerenin de kalıcı çözümün bir parçasıdır ve bizim önerdiğimiz Mithat Hocamın belirttiği işte proje var mı yok mu projenin parçalarından biridir. Anayasal değişiklikler, yasal değişiklikler, idari değişiklikler, müzakere mekanizmalarının kurulması, hakikatlerle geçmişle yüzleşme komisyonlarının kurulması silahsızlanma komisyonlarının kurulması gibi diplomasi alanında ve savunma alanında nelerin yapılabileceğine dair ortaklaşmamız gerektiği başlıklar projelerimiz içinde var. Bu da olmazsa tabi ki olmaz yani geçmişle yüzleşme özgür, bunlar çok önemli meselelerdir. Devleti bölmeden yani Kürtler yeni bir devlet kurmak istemiyor dediğimizde hep yanlış anlaşılıyor yani Kürtler geri adım atıyor hayır ileri adım atıyor Kürtler, tekçi ulus devletten kastımız. Efendim eyalette yönetilebilir devlet başka yerinde yönetim modelleriyle yönetilebilirler devlet Kürtlerde bir ulustur Kürdistan büyük bir coğrafyadır ille birleşip tek bir devlet ulus devlet kurup kendi kendini yönetmeyi ne kadar mutlu olan azadiyi şart mıdır? Kürtlerinde değişik devletleri yönetim modelleri olabilir Türkiye'de öğrendiğimiz ayrılmadan yeni sınırlar çizmeden yönetim hakkını yerelde, bölgede Kürtlere tanınmasıdır sadece Kürtlere de değil bütün Türkiye ye tanınmasıdır. Kürdün ulus devlet kurma hakkı da vardır birileri bunu kurmak istiyorsa biz hayır kuramazsınız diyemeyiz federal devlet kurma hakkı vardır kurmuştur hakkıdır kimse yok diyemez bu nedenle Kürtler için tek bir model. Bütün Kürtler için de bütün Kürdistan için tek bir model önermek yerine her kürdün yaşadığı ülkede o ülkenin koşullarına uygun, özgü modeller üretmesi ve birlikte yaşama-

yı kavga etmeden birbirini öldürmek zorunda kalmadan yaşamayı becerebilmesi lazım Kürtler artık bu konularda mesafe kattetmiştir. Şimdi birlikte yaşayabilmenin ve birlikte özgür eşit yaşayabilmenin koşullarından biri de birlikte mücadele edebilmektir yani birlikte mücadele edemediğiniz aynı hedef, aynı koşullar veya aynı sonuç için birlikte yürüyemediğiniz kimlikte inançta halklarla bir müddet sonra ayrı düşersiniz ya gerilim yaşarsınız ya gerçektende birbirinizi tanıma konusunda tarihsel deneyimlerden yola çıkarak belirtiyoruz ki çatışmak veya savaşmak zorunda kalırsınız. İşte Halkların demokratik partisi birlikte mücadelenin formüle edilmiş halidir onun partisidir dolayısıyla bu kadar stratejik bir amacı taktiksel bir organıdır sadece. Çünkü birlikte mücadele edemezseniz tek başına Kürtler için mücadele ediyorsunuz ve sanki Kürtlerin hakkını savunuyorsunuz dediğiniz an geri kalan bütün kimlikler tedirgin olur bütün inançlar tedirgin olur. Haklı olaraktan sizi durdurmak için mücadele ederler bu hem size zarar verir hem o kimliklere zarar verir. o nedenle birlikte yaşamayı gerçekten stratejik olarak sağlıyorsak birlikte mücadele etmeyi de bu stratejinin bir parçası olarak görmek zorundayız basit bir seçim işbirliği veya seçim koalisyonu olarak görmemek lazım. bu Anadolu'da ki Türkiye'deki Kürdistan'da ki bütün kimliklerle inançlarla birlikte yaşama isteğimizin ve bu konudaki yaklaşımımızın samimiyete dökülmüş halidir HDP pratik göstergesidir bu Kürdistanilikten de vazgeçmekte değildir Kürdistani hareketlerinde kendi içinde tıpkı HDP ye benzer birlikte kurulması birlikte mücadele etmesi tüm Kürdistani güçlerinde ortak hedefler için demokrasi özgürlük birlikte yaşam için birlikte hareket etmesi gerekir bununda burada zemini vardır. Amed konferansı bunun bir ön adımı olmuştur. Bunu büyütmek geliştirmek gerekir buradan yola çıkarak Kürtlerin kürt hareketlerinin kendi ulusal kimliklerinin renklerinden vazgeçip Türkiyeleşmesi ve Türkleşmesi anlaşılmamalıdır. Sırrı Süreyya Önder kardeşimizin kullandığı ifadelerindeki aslında zihinsel altyapıda budur belki kendisi hani sol gelenekten Türkiye sol geleneğinden gelen biri olarak kullandığı cevaplar itibariyle bizim tamda anlattığımız şekilde karşılık bulmayacak ifadeler kullandı. Ama HDP ırkçılık temelinde milliyetçiliğin gelişmesini engellemeye çalışıyor yoksa Kürt milliyetçiliği gelişiyorsa gelişsin bu BDP nin elinden gelen bir şey değil böyle bir amaçla da kullanmamışız ama ırkçılık temelinde milliyetçiliğin gelişmesini engellemek hepimizin de işi olmalıdır diye düşünüyorum. Yani bütün bu ifade ettiğim şeyler içerisinde zannedersem sorularınızın büyük bir kısmına cevap verdim. Eğitimle ilgili en son Mehmet Hoca ifade etmişti bir partinin işi eğitim vermek değildir, bir cemaatin işi de eğitim vermek değildir. Eğitimin oluşacağı koşulları yaratmaktır siyasetin işi. Yani herkesin eğitimini yapabileceği koşulları oluşturmaktır. Bir parti olarak biz halkı eğiteceğiz halka eğitim sunacağız demek bildiğiniz tek parti sisteminin tezahürüdür BDP'nin işi bu değildir ama herkesin eğitimini anadilinde özgürce bilimsel demokratik olarak yapabileceği koşulları yaratma ve bunun mücadelesini vermek bizim işimizdir. Biz bunu savunuyoruz ama biz parti olarak sadece parti eğitimini verebiliriz gençlerimize partililerimize yani BDP nin

nedir ideolojisi nedir yani ne bir nasıl mücadele edilebilir ne için mücadele eder felsefesi nedir nasıl bir tarihselliği esas alır akademilerimize bunları anlatabiliriz, bunun eğitimini veririz. Ama bunun dışında yaygın eğitimi modeli oluşturma partinin işi değildir. Sivil toplum toplumsal alan sosyal alan eğitimciler, sadece eğitimcilerde değil ebeveynler yani bir bütün olarak toplum bütün katmanlarıyla tartışıp işvereniyle, işçisiyle, köylüsüyle, çiftçisiyle kararlar alabilmeli ve eğitim modelini de bu şekilde oluşturabilmeli onun dışında hiçbir ülke demokratik olmaz. BDP şunu savunuyor herkes özgürce okul açabilsin ille devletin tekbir müfredatına da bağlı kalmasın evrensel insan hakları ve demokrasi standartları dışında eğitim anlayışına bağlı hiçbir şey olmasın üniversiteler içinde geçerli o üniversiteler kurabilsin insanlar ve milli eğitimin YÖK'ün dayattığı değil bilimsel evrensel kriterlerde anadilinde istediği dilde eğitim yapabilsin yani bunlar sağlanabilirse ki zor şeyler değil bak Türkiye açısından bunlar artık zor şeyler değil inanınki Türkiye'de tartışma düzeyi mücadele düzeyi şuanda dünyanın neredeyse hiçbir ülkesinde yok. Çok dinamik bir yapı var burada yani bir anda, bir anda sıçramalarla Avrupa'nın en demokratik modellerini geride bırakabilecek bir noktaya gelebilecek şu anda bir gerilime sahipsin gerilim potansiyeline sahibiz. Bu gerilim beraberinde büyük bir hamle getirebilir kendimizi küçümsemeyelim çok büyük bir tarihimiz medeniyetimiz geçmişimiz var bu topraklarda bunu yeni olanla harmanladıkça ilerlemek daha mümkün olacak bu müzakere Türkiye'deki bu müzakere konu başlığımız olması itibariyle buna küçük bir katkı sunabilir. Her şey değildir bu müzakere yani bu büyük fotoğrafta büyük değişim içerisinde müzakere işte bu değişimlere fırsat bulabilir zemin sunabilir her şey çözmeyecektir ama her şeyi çözebilmenin fırsatını zeminini yaratacaktır. İmralı'da sihirli formül yok kimsenin elinde orada bütün sorunlarınız çözülüp halledilmeyecek sadece kar makinası olarak yolu açacaklar gerisi sivil alanın işadamlarının işverenlerin işçilerin siyasi partilerin görevidir bunu doldurmak hepimizin işidir. Başaramazsak vallahi kimse hani Kürtlere altın tepsi içinde demokrasi getirir diye bir şey yok. Yoksa ben inanıyorum ki kendi statülerini koruyabilecek güce örgütlülüğe sahip olurlar. Bakın bize ısrarla şu soruluyor yani BDP ne vaat ediyor. onlara bu anlayış bizim bildiğimiz klasik devletçi partinin anlayışıdır. Parti sunar topluma ortası var şunu vaat edeceğiz. İşçilere şudur çiftçilere şunu vaat edeceğiz biz kendimizi bile BDP'yi bitirebilecek yani siyasi parti hegemonyasını kırabilecek bir model vaat ediyoruz. Bunun için mücadele ediyoruz ve bu model kurulduğunda inşaa edildiğinde vallahi BDP de tam uymaya da bilir yani, çünkü bir partinin hegemonyasının oluştuğu toplum modelini biz reddediyoruz. Siyasi partinin her şey olduğu her şeye siyasi partinin arar verdiği o parti güçlüyse ancak toplumu yönetebilirsin güçlü değilse hiç bir şey yapamazsın modelini kırmak üzerine mücadele ediyoruz. Kendi varlık nedenimizi nerdeyse ortadan kaldıracak mücadeleyi veriyoruz bu bizim misyonumuzdur. Hiçte zorlanmıyoruz, çünkü çok acısını çektik bu tekçi anlayışlardan. E şimdi buna rağmen çözüm sürecinin önemli bir aktörünün Sayın Başbakan gelip burada açılım müzakerenin sürecinin

güçlenmesi anlamında mesaj verip biz burada tekçi anlayışı bırakmayacağız demesi bizde şok etkisi yarattı. Tam tersine bir anlayışı savunuyoruz tekçiliğe karşı mücadele ediyoruz ve bunu inşaa etmeye çalışıyoruz o nedenle başta dedim ya Kürtler devleti Türkiye'yi ve Türkleri iyi tanırlar çok haşır neşir oldular.Türk devleti zorbalık üzerine Kürtlerle ilişki kurdu ve Kürtleri tanıyamadı biz her yeri biliriz her yeri tanırız bugün İstanbul'u İzmir'i işte bilmem Manisa'yı Dersimi Bursa'yı görmemiş çok az Kürt vardır ya orda yaşamış ya sürgüne gitmiş ya tatile gitmiş ya üniversiteye gitmiş, ya kaçmış gitmiş ama görmüş orayı biliyor yaşamış ama gelin Türkiye'nin batısından Hakkâri'yi görmüş bırakın batısını parlamentoya gelin kaç tane milletvekili Hakkâri'yi görmüş Şırnak batmanı görmüş hayatı boyunca durum budur.

Sedat YURTTAŞ: Çok teşekkür ederim görüşmelerinizden konuşmalarınızdan dolayı misafirlerimiz kalkacak önce onlara da Sayın Hüseyin YAYMAN'a Sayın Deniz ZEYBEK e Sayın Abdulkadir SELVİ ye Sayın Mithat SANCAR çok çok teşekkür ediyoruz zamanı olan arkadaşların hepsini yan taraftaki salona yemeğe davet ediyoruz. Yeniden böyle bir programa katıldığınız için ve sayın katılımcılara da katılarak sorularıyla zenginleştirdikleri için DİTAM adına çok teşekkür ediyorum